אין ליכט פון תורה

ספר
עטרת הצדיקים

16

ספר

עטרת הצדיקים

דא ווערט דער ציילט זייער ווינדערליכע מעשיות וואס עס האט זיך פאסירט ביי דיזע גאונים.

א ווינדערליכע ערצעלונג פון הגאון ה״ר מאיר׳ל פרומישלאנער ז״ל.

א ווינדערליכע מעשה פון רבי׳ן מלובלין זצ״ל מיט דעם רבי׳ן ר׳ נפתלי מראפשיטץ.

א ווינדערליכע מעשה פון הצדיק ר׳ מאטעלי טשערנבלער זצ״ל.

א ווינדערליכע מעשה פון רבי׳ן ר׳ מיכלי זלאטשעווער מיט זיין זוהן ר׳ יצחק מראדוועל זצ״ל.

א ווינדערליכע מעשה פון הצדיק ר׳ חיים מאיר יחיאל זצ״ל.

א שעהן ערצעהלונג פון דעם מחלוקת פון רבין ר׳ לייביש מאפאלי אויף דעם רבי׳ן מקאצק.

א ווינדערליכע מעשה פון רבין ר׳ לייבעלי איינער זצ״ל מלובלין.

א ויכוח וואס יודען האבען געהאט מיט א גלח און דער מדינה תורגמא פאר דעם מלך הישר סולטאן שלים.

א ווינדערליכע מעשה וואס עס איז פארגעקומען ניט לאנג און שטאדט מ. וואס א מענש פון דער שטאדט האט די מעשה דערציילט וואס ער איז אליין ביי דעם געוועזען.

א שעהנע מעשה וואס א רבי האט דערציילט פאר זיינע חסידים כדי יעדער מענש זאל וויסען ווי אזוי זיך צו פיהרען.

16

כל הזכויות שמורות אצל
הוצאת אמונה
© Copyright 1969 by
M. G. & J. G.

EMUNA PUBLISHING
142 Rodney Street
Brooklyn, N.Y. 11211
388-8812 — 384-0002

עטרת צדיקים

אַוויִנדֶערְלִיכֶע עֶרְצֶעלוּנג פוּן הָרַב הַקָדוֹש ה״ר מֵאִיר׳ל פרוּמִישְׁלַאנֶער ז״ל.

הָרַב הצדיק מו״ה ר׳ מאיר פרומישלאנער ז״ל איז אמאהל גיקומען אויף שבת אין שטעטיל סניאטין זענען צו איהם גיקומען אלע שענצטי מענשין פין שטאדט לומדים גבורים כמעט די גאנצי שטאדט מענשין האבען איהם אבגיגעבען גרויס כבוד. שבת זענען די בעלי בתים גיגאנגען צו זאמען מיט הרב הצדיק ה״ר מאיר׳ל ז״ל אין שוהל דאווינען. הרב הצדיק האט גיהאט א מנהג אליין צו לייענען אין ספר תורה. אין צווישען איין פרשה אין דער אנדערע פלעגט ער זיך נוהג זיין צו בעמען שלום ביי די מענשין וואס האבען נאך ביז שבת נישט גיהאט גענומען שלום. בעוויל זיי זענען גיקומען פרייטיג שפעט, צווישען די קרואים צום ס״ת איז גיוועזין איין סניאטינער יוד וואס איז אויך געקומען פרייטיג שפעהט. ווען מען האט איהם אויף גיריפען איז ער גיגאנגען צום שלחן אין האט דערלאנגט שלום להרב הצדיק מאיר׳ל ז״ל. אין זאגט צו איהם דער רבי בעדארף מיך קאנען, פרעגט איהם הרב ה״צ פאר וואס בעדארף איך דיך קאנען מעהר ווי איין אנדערין. זאגט דער יוד איך בין בעריל׳ס זוהן וואס דער רבי האט פאר עטליכע יאהר ביי איהם שבת גיהאלטען האט הרב הצדיק גיענטפערט אמת עס איז וואהר מיין קינד. הערט רבותי איך וועל אייך דערציילען וואס מיך האט גיטראפין פער עטליכע יאהר דא אין סנאטין. ווען איך מאיר׳ל בין נאך גיוועזין איין יונגער מאן אין אלע גוטע יודען האבען מאירין גיטריבען ווייל זיי זענען ברוגז גיוועזין וואס מאיר אפו מגלה סודות. אין מאיר האט בעשלאסען צו פאהרין קיין מאלדאווע ווערין דארט אמגיד אין וועלכער שטאדט עס וועט זיך טרעפין פארינדיג אויף דעם וועג איז מיר אויס גיקומען שבת צו האלטען אין סניאטין. בין איך דאמאלס איין גישטאנען ביי ה״ר בערין דעם יונגין מאנס פאטער. ה״ר בער האט מיר אבגיגעבען איין בעזינדער חדר בכבוד גדול. ווי מאיר איז גיזעסין אין חדר אין האט מעביר גיוועזין די סדרה שנים מקרא ואחד תרגום. זענען צו מאיר׳ן

ארײַן

אַריין גיקומען צוויי יונגע לייט זיי זעגען גיוועזען קאַסיבער חסידים . אין מיט גרוס כעס אָהן גיהויבען מאיר'ן מבזה צי זיין מיט גרויסע זלזולים כאחד הריקים . אין זייא האָבען כמעט גיוואָלט מאיר'ן שלאָגען : אָבער השם יתברך איז תמיד מיט מאיר'ן · פלוצלייג האָבען דער הערט אַז דער בעל בית גייט זענען זיי אנטלופין אוף דער גאַס . ווי מאיר האָט גיזעהן אַז זיי זענען אַנטלופין בין איך אויך אַרויס אוף דער גאַס זעהן אויב עס איז גאָך צייט אַוועק צי פאָרין אין אַדורף אריין לעבען שטאָדט אוף שבת . חאָטש אין דאָרף איז נישט דאָ קיין מקוה וועט מאיר זיך גיין טובל זיין לכבוד שבת אין טייך אַריין . עס איז שוין אָבער גיוועזין שפעט . אזוי האָט מאיר גימוזט בלייבען אין סניאַטין אוף שבת . מאיר האָט זיך אָבער מיט גינימען ריצעפטען אוף דעם וועג הייני איינים פין די יונגע לייט זאָל אָהן חאַפין אשטעכעניש אין דעם אַנדערין יונגען מאַנס ווייב זאָל זיין אַמקשה לילד . וכן הי' ווען די יונגע לייט זענען צי זיך אַהיים גיקומען איז איינער אַוועק גיפאַלין מיט שטעכיניש. אין דעם אַנדערינס ווייב איז גיוואָרין אַמקשה לילד מען האָט גירופען דאָקטורים אין עס האָט ניט גיהאָלפין דער גיפאַר איז גיוואָרין אַללע מאָהל גרעסער. דאַן האָט דער שוועהר פין דעם יונגען מאַן גיזאָגט צי זיין בני בית אין צי זיין איידים דאָס איז נישט אַנדערש נאָר די האָסט בודאי גימיזט טשעפען מיט דעם רבי . גיוויס האָט דער איידים גילייקינד אין גיזאָגט ניין. דער שוועהר איז אָבער ברוגז גיוואָרין · אין האָט איהם גיריסין ביי די פאות אין האָט גישריגען ער זאָל תיכף גיין מארגין איבער בעטען . ואם לאו וועט ער איהם עוקר מן השורש זיין דער יונגער מאַן איז גיקומען אין האָט מאירן איבער גיבעהטען . האָט מאיר גיזאָגט גיי אַהיים דיין ווייב האָט שוין גיבוירין אבן זכר למזל טוב דער צווייטער יונגער מאַן וואָס עס האָט איהם אָהנגיחאַפט אַשטעכיניש דער האָט נישט גיוואַרט מען זאָל איהם ביי די פאות רייסין . נאָר ער האָט אַליין גישריגען מען זאָל גיין גיך מאיר'ן איבער בעהטען ער קאָן שוין נישט אויס האַלטען די יסורים . ווי מען איז גיקומען צי מאיר'ן איהם איבער צי בעהטען האָט איהם מאיר אויך מוחל גיוועזין אין ער איז באַלד גיזינד גיוואָרין נאָ · פאַרשטייט איהר רבותי אמת אַז מאיר בעדאַרף קאָנען דעם יוד ווייל ער איז דוך בערל'ס זוהן. אין ווען נישט וואָס זיין פאָטער איז דאמאָלס אָהן גיקומען וואָלטען די יונגע לייט גיוועזין מאיר'ן גישלאָגין . אין הש"י האָט אַזוי מסבב גיוועזין אַז זיין פאָטער איז גיוועזין דער שליח מאיר'ן מציל צי זיין פין שלעכטע הענד נאָ בעדאַרף מאיר זיין זוהן מקרב צי זיין נאָ קומט אייך צי זאָגין עליכם שלום . די מעשה האַט דערציילט הרב הצדיק ר' יחואל מיכל ז"ל פין גלוגי

דער

א וואונדערליכע מעשה פון דעם רבי ר׳ שמעלקי ז״ל הרב הצדיק מניקלשבורג.

אין ספר סמיכות משה ווערד גיברענגט אז ער האט אליין גיהערט די מעשה פון הרב הג׳ הישיש ר׳ אפרים יחיאל מיכל מק׳ נאמסק. וועלכער האט גיהערט פון הצדיקת מרת מרים ז״ל פון מאהליב אין רוסלאנד וועלכי איז גיוועזען דעם היליגען רבין ר׳ שמעלקי פון ניקילשבורג אין דעם הרב ה״ר פנחס דעם בעל הפלאה איין שוועסטער. אז הרב הצדיק הקדוש מ׳ יהושיע העשיל ז״ל מאפטא איז גיוועזען אין א שטעטיל לעבען מאהליב. האט דער רב הק׳ מאפטא גיזאגט צו זיינע מקרובים מיר וועלען פארען קיין מאהליב מקבל פנים זיין די צדיקת מרת מרים. זענען זיינע מענשין מיט גיפארען קיין מאהליב אין זענען מיט גיגאנגען מיט הרב הק׳ מאפטא צו דער צדיקת מרת מרים ז״ל. וועלכס ציווישען די מענשען וואס זענען מיט גיגאנגען מיט הרב הק׳ איז אויך גיוועזען הרב הג׳ הר׳ אפרים יחיאל מיכל הנ״ל. האט ער גיזעהן ווי די צדיקת מרים האט שטארק מכבד גיוועזען להרב הק׳ מאפטא גיבעטען זעצען ווי דער שטייגער איז דאן האט הרב הק׳ גיבעטען להצדיקת מרים זי זאל איהם עפיס דערציילען פון איהרע היליגע ברודער. האט זי אהנגיהובען דער ציילין די ווינדערליכע מעשה. יעדער ווייסט פון דעם אז מיין ברודער ז״ל פלעגט זיצען לאנג ביי שלש סעודות שפעט אין דער נאכט אין מען האט געזינגען זמירות אין געזאגט תורה ער פלעגט בענשען שוין נאהנט פון טאג עס איז אבער געוועזען אין שטאדט א מתנגד וואס איהם איז ניט גיפעלען דאס התנהגות פון רבין ער פלעגט אריין צו שרייען דאך דעם פענצטער ווען דער רבי איז גיזעסען ביי שלש סעודות קוקט נאר אויף דעם הימעל אין זעהן ווי עס איז שוין דא שטערען מען מעג שוין מאכען הבדלה אין ער פלעגט מיט זיינע רייד מבלבל זיין דעם רבין פון זיינע היליגע געדאנקען אין דער רבי האט פון דעם געהאט גרוס צער דאך האט ער גאר ניט געזאגט:

אמאהל איז דער רבי גיזעסען ביי שלש סעודות זייער פערטראכט פליצלינג האט מען אריין געווארפען שטיינער מיט שטיקער ערד דורך די פענצטער אין מען האט געטראפען דעם רבין אשטיינדיל האט זיך דער רבי אויף געכאפט פון זיין דביקות אין גיפרעגט ווער עס האט דאס געטוהן האט מען איהם גיענטפערט אז דער מתנגד האט דאס געטוהן. האט דער רבי געזאגט ער וועט זיכער צבעמען זיינס מדה כנגד מדה. אין אצייט ארים איז דער מתנגד שלאף געווארען אין עטליכע טעג ארים איז ער גישטארבען פון דאמאלס

עטרת הצדיקים

אָהן איז שוין דער רבי גיזעסין ביי שלש סעודות במנוחה עס איז שוין כמעט פערגעסען אַז איז עס געוועזען אַמתנגד אין שטאָדט. ביי שלש סעודות האָט ער אָהנגעהויבען צו לאַכען אין האָט געזאָגט „עליונים למטה ותחתונים למעלה" ד"ה די פין אויבען זענען הינטען אין די פין הינטען זענען אויבען עטליכע מאָהל האָט ער איבער גחזרת די ווערטער. די חסידים איז די זאַך געוועזען אַווינדער נאָך הבדלה האָבען זייניגע מקורבים איהם גיפרעגט וואָס דאָס לאַכין אין די ווערטער בעדייטען. האָט ער זיי געזאָגט איהר גידענקט דאָך ווי דער מתנגד האָט מיך מצער געוועזען ביי שלש סעודות פאַר דעס האָט מען איהם גפסקנט גיהנם. אין דאָס איז דאָך ידיעה אַז שבת זענין די רשעים פריי פין גיהנם מוצאי שבת נעמט מען זיי צוריק אין גהנם אַריין נאָר כל זמן די חסידים זיצען נאָך ביי שלש סעודות געהן די רשעים ניט צוריק אין גיהנם אַריין. נאָר באופן אַז דער רשע האָט ניט געלאַכט אוף די חסידים וואָס זיי זיצען לאַנג. אָבער דער מתנגד ער האָט גישפעט אויף מיין שפעט זיצען ביי שלש סעודול איבער דעם אַזוי ווי עס געהט נאָר אַרוס דריי שטערין טרייבט מען איהם צוריק אין גיהנם אַריין. אין ער שייט עס איז דאָך נאָך שבת אין די מלאכי חבלה ענטפערין איהם עס איז שוין דאָ דריי שטערין. זאָגט ער זיי דער רבי זיצט דאָך נאָך ביי שלש סעודות. ענטפערין איהם די מלאכי חבלה ווען די ביסט געוועזען אויף דער וועלט האָסטו געלאַכט אויס דעם רבין פאַר וואָס ער זיצט אַזוי לאַנג שלש סעודות אין האָסט איהם געהייסען קוקען אין הימעל אַריין אַז עס איז שוין דאָ דריי שטערין. אין יעצט הייסטו קוקען צים רבין אַז ער זיצט נאָך ביי שלש סעודות אין עס איז נאָך שבת דאַרף דעם ווערסטו קיין תקומה ניט האָבען. דורך דעם האָב איך געלאַכט אין האָב געזאָגט עליונים למטה ותחתונים למעלה דאָס איז טייטש ווען די ביסט אויבען אויף דעם הימעל הייסטו אַראָב קוקען צום רבין אַז ער זיצט נאָך ביי שלש סעודות איז נאָך שבת אין ווען ביסט געוועזין הינטען האָסטו געהייסען אַרויף קוקען אוף דעם הימעל אין זעהן אַז עס איז שוין דאָ שטערין עס איז שוין אויס שבת. פין דאַנען זעהן מיר ווי אַמענש ראַרף זיין געהיטען ניט צו לאַכען פין קיין תלמיד חכם מיר זאָלען זוכה זיין צו דינען גאָט מיט ריינע ערליכע הערצער אמן:

אַווינְדֶערְלִיכֶע מַעֲשֶׂה פִּין רֶבִּין מִלּוּבְּלִין זצ״ל מִיט דֶעם רֶבִּין ר׳ נַפְתָּלִי מֵרָאפְּשִׁיטְץ.

אין דער שטאָדט ספרעט וואָס געפינט זיך אין באָרקאָווינע האָט געוואָהנט איין חסיד אין אלמדן מופליג בתורה וועלכער האָט גיהייסען ר׳ בינימין. גירופען האָט מען איהם ר׳ בינימן סעראַטער. ער איז גיוועזען אתלמיד מובהק פון הרב הצדיק מו״ה חיים מטשערנאָוויטץ בעמ״ח פון ספר באמ״ח. דער ר׳ בנימין איז גיוועזין זייער גיליבט ביי הרב הה״צ ר׳ חיים שטערניוויצער. אַמאָהל איז ה״ר בינימן שלאַף געוואָרען האָט ער גישיקט איין שליח מיט אַקוויטעל אין אַפ״נ צי זיין רבין ה״ר חיים ווי הרב ר׳ חיים האָט דער הערט אַז ר׳ בנימין איז שלאַף האָט ער תיכף גישיקט איין שליח מיוחד ער זאָל גיוואָהר ווערען וואָס ר׳ בנימין מאַכט. און הרב הצדיק ה״ר חיים איז געשטאַנען אַגאַנצע נאַכט ביי דעם פענצטער און אויס גיקוקט דעם שליח מיט תשובה. ביז דער שליח איז געקומען און האָט איהם גיזאָגט אַז עס איז איהם בעסער אזוי גישעצט איז ביי איהם גיוועזען דער חסיד ר׳ בנימין און איידער הרב הצדיק ה״ר חיים טשערניוויצער איז אַוועק גיפאָרען קיין ארץ ישראל. האָט ה״ר בנימין גיוויינט און גיפרעגט זיין רבי ה״ר חיים. רבי ביי וועמען לאָזט איהר מיך איבער. האָט איהם הרב גיענטוערט פאָהר מיט מיר מיך באַלייטען ביז אַפּט וועל איך דיך איבער לאָזען אויף מיין מחותנס פלייצים. פאָרינדיג קיין ארץ ישראל איז הרב הצדיק ה״ר חיים גיפאָרען צי הרב הצדיק מו״ה אברהם יהושיע העשיל ז״ל פון אַפּט זיך גיזעגינען מיט איהם דען זיי זענען גיוועזען מחותנים. ווען הרב הה״צ ה״ר חיים האָט זיך גיזעגינד מיט הרב הה״צ פון אַפּט און ה״ר בנימין איז דער ביי גישטאַנען האָט הרב הה״צ ה״ר חיים גיזאָגט מחותן מיר לאָזין איבער אינזער ר׳ בנימין אויף אייערע פלייצים. און מיט ה״ר בנימין האָט ער זיך גיזעגינד און גיזאָגט גידענק אַז איוד בעדאַרף אויס גיין דאָס חיות פאַר דער הייליגער תורה. און הרב הה״צ ה״ר חיים איז אַוועק גיפאָרען קיין ארץ ישראל פון דאַמאָלס אָהן איז ה״ר בנימין געפאָרען צי הרב הה״צ פון אַפּט. און ה״ר בנימין פלעגט דאַווינען פאַר דעם עמוד ימים נוראים ביי הרב הה״צ פון אַפּט. און דער ר׳ בנימין האָט לא עלינו נישט גיהאַט קיין קינדער. און ער פלעגט דערקיטשין להרב הה״צ מאַפּט וועגען קינדער האָבען דען דאָס ווייב האָט זיך מיט איהם נישט גיוואָלט גטין. איין מאָהל זאָגט הרב הצדיק צי ר׳ בנימין פאָהר צו הצדיק מלובלין וועסטו גהאָלפען ווערין. איז ר׳ בנימין גיפאָרען קיין לובלין צו הרב הה״צ ה״ר יעקב יצחק ז״ל. איז האָט דאָרט אָפּ גיגעבען אַקוויטל מיט פ״נ להרבי מלובלין ז״ל

מיט גיהאָלפין ווערין זאָל ער זיין מתפלל איהם פאַר זאָל ער גיבעטען אין מאָרגען ביז וואַרטען זאָל ער גיענטוואַרט מלובלין ה״צ איהם האָט . קינדער יעצט איז ער דען בקשה זיין אויף תשובה זאָגין ז ם א ער וועט פרי דער אין מיכל ה״ר הגביר פין ברודער דער דען . יאַסי פין נפש פדיון איין מיט אַטרוד זייער . בנימין ר׳ זיך האָט . ר״ל למות נוטה אין שלאַף מסוכן איז דניאל אויף . מאָרגין ביז גיוואַרט איבער האָט ער אין . תשובה דער אויף גיווינדערט הערין הצדיק הרב צו גיגאַנגין בנימין ה״ר איז פרי דער אין טאָג צווייטען דעם איז עס אויס מיך הער . בנימין ר׳ צו גיזאָגט הצדיק הרב האָט . תשובה די דניאלס מיכל ה״ר אַז יאַסי שטאָדט דער פין פ״נ מיט אַקוויטעל גקומען מיר אָבער גיוועזען מתפלל איהם פאַר איך האָב . שאַף גיפערליך איז ברודער איך וויים . גיוועגליך ווי מאָהל פון גלאַט אַרויס נישט מיר ביי זאָגען תפילות די מיט אין זיווג דיין איז זי אלמנה די ווייב זיין אין . גיוואָרין נפטר איז ער אַז דערשראָקען זעהר בנימין זיך האָט אַטאָכטער מיט אַזוהן האָבען וועסטו איהר גילעבט דורך האָט סעראַם אין ווייב זיין דען . תשובה דער אויף גיווינדערט אין גיקומען אַהיים איז ער ווי גיפאָרען אַהיים איז און גיזעגינד בנימין ר׳ זיך האָט נאָך . ר״ל גישטאָרבין זי איז צייט אַקורצע און גיוואָרין קראַנק ווייב דאָס איז מיכלים ר׳ נפטר דעם פין אלמנה דער מיט גיהאַט חתונה בנימין ה״ר האָט דעם אַזוי אַטאָכטער מיט אַזוהן גיבאָרין איהר מיט האָט ער אין . יאַסי פין ברודער

ווי הצדיק הרבי מלובלין האָט איהם גיזאָגט :

יעצט וועלין מיר דערציילען דאָס צדקות אין חסידות און די ענדע פין ה״ר בנימין פלעגט זיך נוהג זיין אלע יאָהר יו״כ ביי נאַכט צו נעכטיגען אין שוהל ווי ער האָט געדאַווינט און ניט אַהיים גיגאַנגען . נאָר בשנת תקפ״ז איז ער שווער שוואַך גיוועזען און האָט זיך ני״ט גיפיהלט אין כח צו בלייבען יוה״כ ביינאַכט און שוהל ווי זיין מנהג איז גיוועזען, און איז אַהיים גיגאַנגען אין איז אנטשלאָפען גיוואָרין האָט זיך איהם געחלימט אז ער רייד מיט זיין רבי הרב הצדיק ה״ר חיים טשערנאָוויצער ז״ל . האָט ער זיך אויף גיחאַפט מיט שרעק און ה״צ בנימין האָט ערציילט זיינע גוטע פריינד דעם חלום אין גיזאָגט השי״ת זאָל העלפין דער חלום זאָל זיין צו גוטען דען איך שרעק זיך עפים זייער . נאָך יוה״כ האָט ה״צ בנימין גיקויפט אשיינעם אתרוג אויף חג הסוכות אין האָט איהם באַהאַלטען אין איין שאַפע וואָס ער האָט גיהאַט שטיין אין גיוועלב ווי עס איז דאָרט אויך גילעגען אַספר תורה . אין דעם גיוועלב איז גיוועזין שניט סחורה וואָס ה״ר בנימין פלעגט ברענגין פין לייפציג און פון וויען . כזכות ביי נאַכט האָט ה״ר בנימין גינימען זיין בן יחיד וואָס איז שוין אַלט גיוועזין בערך פין זעקס יאָהר מיט זיך אין סוכה אריין מיט איהם דאָרט צו נעכטיגען

נעכטיגען כדי איהם מחנך צו זיין במצות. פליצלינג האלבע נאכט איז גיוואָרין איין לארים אין שטאָדט עס ברענט. האָט ה״ר בנימין גיחאַפט די שליסעל און גיעפינט דאָס גיוועלב וועלכיס עס איז גיוועזין מיט אייזערני טיהרין אין איז אריין אין גיוועלב פון דאָרט עפיס צו ראַטיוועןְ. דער ווייל איז ה״ר בנימינ׳ס ווייב אַרויס אין גאַס אין זי האָט גיזעהן אַז דאָס גיוועלב שטייט אָפין האָט זי גיחאַפט געהך און פאַרשלאָסען די טיהרען. פאַר שרעק האָט זי נישט גיפרעגט אויב עס איז דאָרט עמיץ דאָ. נאָך דעם האָט מען זיך אומגיקיקט אַז ה״ר בנימין איז נישט דאָ האָט זיך דאָס ווייב דערמאַנט אַז זי האָט פאַרשלאָסען די טיהרען פין גיוועלב אפשר איז ער דאָרט. האָט מען גיעפינט דאָס גיוועלב האָט מען גיטראָפען ה״ר בנימין איז גיזעסען פאַר חלישט אין האָט גיהאַלטען און איין האַנד די ספר תורה און דער צווייטער האַנד דעם אתרוג. מען האָט איהם גינימען ראַטיוועןְ אָבער עס איז גיוועזין צו שפעהט. ער איז גישטאָרבען אין די גאַנצע שטאָדט האָט איהם בעוויינט אויף זיין צדקות ער איז נישט גילאָפען ראַטיווען זיין סחורה זיין פערמעגין נאָהר דעם אתרוג מיט דער ספר תורה. אין עס איז מקיים גיוואָרען זיין רבינ׳ס וואָרט אַז איוד בעדאַרף אויס גיין דאָס חיות פאַר דער הייליגער תורה. יעצט זעהן מיר ווי די הייליגע צדיקים האָבען גיהאַט ליכטיגע אויגען אין אַלעס גיזעהן זייער זכות זאָל אינק בייַשטיין מיר זאָלין בקרב אויס גילייזט ווערען פון גלות אין קיין ארץ ישראל במהרה בימינו אמן:

אַ ווּנדערליכע מַעֲשֶׂה פֿין רבין מלובלין זצ"ל מיט דעם רבין ר' נפתלי מראפשיטץ.

די תלמודים האָבען גיבעטען דעם רבי'ן אַז ער זאָל ברענגען משיח'ן אין ער האָט זיי צי געזאָגט. אין שמחת תורה פאַר די הקפות האָט ער שטאַרק געאַרבייט וועגען דעם אין ער האָט ניט געוואָלט געהן צי די הקפות ביז עס וועט העלפין זיין בקשה. פלוצלונג איז ער אַרויס געפאַלען פין פענצטער די חסידים האָבען איהם געטראָפען ליגען אין הויף אין האָבען איהם אַריין געטראָגען אין שטיב אַריין אין ער איז געלעגען צי בעט ביז דער פטירה. נאָך סוכות ווי זיינע גרעסטע תלמודים האָבין דער הערט די בשורה זענען זיי זיך אַלע צי זאַמען געקומען קיין לובלין מבקר חולה זיין דעם רבי'ן נאָר דער רבי ר' נפתלי מראָפשיץ איז ניט געקומען. יעדען טאָג זענען זיי געגאַנגען צים רבי'ן זעהן וואָס ער מאַכט עס האָט אַזוי געדויערט ביז נאָך פורים איז נאָך דיא שלאַפקייט געשטאַנען אויף איין אופן. נאָך פורים ווי זיי האָבען געזעהן אַז דיא שלאַפקייט האָט זיך געשטאַרקט אין מען האָט געזעהן אַז עס האַלט ביי שלעכט האָבין זיי געשיקט אַשליח נאָך ר' נפתלי זצ"ל מראָפשיטץ אז ער זאָל קומען כדי אַלע תלמודים זאָלען זיין ביי זאַמען ביי דעם רבינס פטירה.

דער רבי ר' נפתלי איז געפאָהרען קיין לובלין אין איז אָהנגעקומען קיין לובלין ר"ח ניסן אין איז אַריין געגאַנגען צום רבין אין האָט געזעהן ביי וואָס דעם רבינס שלאַפקייט האַלט ער האָט שטאַרק געוויינט אין איז שוין געזעסען ביי דעם רבינס בעט ביי טאָג אין ביינאַכט ער האָט ניט אָבגיטרעטען קיין איין רגע פין רבינס בעט גאַנצע צוועלף טעג. עס איז געקומען דער דרייצינטער טאָג אין ניסן אין דער פריה איז דער רבי ר' נפתלי אַרויס געגאַנגען פין רבין אין איז געגאַנגען אויף זיין אַכסניא אין איז שוין מעהר ניט אַריין געקומען צים רבין. אָבער אַלע תלמודים זענען געבליבען זיצין ביי דעם רבין אין ניט אָבגיטרעטען קיין רגע. יעדען טאָג האָבין זיי געשיקט נאָך דעם רבין ר' נפתלי ער זאָל אַריין קומען צים רבין. ער האָט אָבער ניט געקוקט אויף זיי אין איז ניט געקומען צי געהן. תשעה באב אין דער פריה ווי זיי האָבין געזעהן אַז עס האַלט שוין ביי שלעכט האָבין זיי ווייטער געשיקט נאָך איהם. צוועלף אַזייגער ביי טאָג איז ער געגאַנגען צים רבי'ן אין אַזוי ווי ער איז נאָר אַריין געקומען אין שטיב אַריין האָט דער רבי איבער געגעבען זיין נשמה צי השי"ת אין איז נפטר געוואָרין תשעה באָב נאָך צוועלף.

די תלמודים איז די זאַך גיוועזען אַווינדער פין וואַנען האָט ר' נפתלי געוויסט אָב צי פאַסען די צייט ווען דער רבי וועט נפטר ווערען האָבין זיי איהם גיפרעגט

גיפרעגט . האט ער זיי גיענטפערט איך בין ניט קיין נביא און ניט קיין בן נביא מעהר פין איין . נאר די זאך איז אזוי ווי עס איז דאך ידיעה אז אין די צוועלף טעהג פין ר״ח ניסן יעדעס יאהר פלעגט דער רבי אויף שרייבען וואס עס וועט זיין אין דעם גאנצען יאהר יעדען טאג אויף יעדען חודש אייבער דעם בין איך געקומען צי פאהרען ר״ח ניסן און בין גיזעסען ביי דעם רבין און ניט אבגיטרעטען קיין רגע פין רבין ווי עס איז געקומען אין פינפטען טאג (וואס ער איז מרמז אוף חודש אב ווייל די חדשים רעכינען זיך פין ניסן) האט מיר דער רבי בעזאגט איך זעה ניט דעם טאג פין תשעה באב נאר ביז אהאלבען טאג ניט מעהר האב איך פערשטאנען אז דאס מיינט ער אוף זיך ווייל ער וועט ניט לעבען נאר ביז צוועלף . אייבער דעם האב איך געוויסט אב צי פאסען ווען אריין צי קומען צים רבינס פטירה זי״ע ועכי״א .

אווינדערליכע מעשה פין רבין ר׳ נחום טשערנאבלער מיט זיין זוהן ר׳ מאטילי טשערנאבלער זכרונם לברכה .

דער רבי ר׳ מאטילי איז געוועזען זייער שלאף און איז עטליכע וואכין געלעגען אין בעט און עס איז איהם ניט בעסער געווארין . און פונקט דאמאלט איז זיין משמש וואס איז נאך געוועזען משמש ביי זיין פאטער ר׳ נחום זצ״ל אויך שלאף געווארען און האט געהאלטען ביי שטארבען . די חסידים האבין בעזעהן אז דער משמש האלט ביי שטארבען און אויך זייער רבין ווערט ניט בעסער . זענען זיי געגאנגען צי זייער רבין ר׳ מאטילי און איהם געבעטען אז ער זאל אב שרייבען אבריף צי זיין פאטער און איהם בעטען אז ער זאל אוף איהם מתפלל זיין אז ער זאל געזינד ווערען און זאל דעם בריף מיט געבין דעם משמש דער משמש זאל דעם בריף אייבער געבען זיין פאטער . דער רבי האט אויף דעם מסכים געוועזען און האט אבגעשריבען אבריף צי זיין פאטער און האט איהם געשיקט צי דעם משמש און איהם אהנגעזאגט אז ער זאל ניט מסיח דעת זיין פין איהם נאר אזוי ווי ער וועט קומען אויף יענעם עולם זאל ער תיכף אייבער געבען דעם בריף צי זיין פאטער ר׳ נחום זצ״ל .

דער משמש האט צי געזאגט אזוי צי טוהן ווי דער רבי האט איהם געהייסען נאך דעם איז דער משמש נפטר געווארען און עס איז פערביי נעגאנגען אצייט און דעם רבין איז ניט בעסער געווארין די חסידים איז עס געוועזען

אווינדער

אווינדער זיי האָבין געוויסט אַז דער רבי ר׳ נחום האָט שטאַרק ליעב געהאַט זיין זוהן אין זיכער האָט דער משמש איהם איבער געגעבען דעם בריעף אין דעם רבין ווערד גאָר ניט בעסער. עס איז פערביי געגאַנגען עטליכע וואָכין די שלאַפקייט האָט זיך אַלֶע מאָהל מעהר געשטארקט אַז עס האָט שון כמעט געהאַלטען ביי יציאת נשמה פליצלינג האָט דער רבי אָהנגעהויבען צי שוויצען אין אַקורצען צייט איז ער געזינד געוואָרען. ווען ער אין שוין געוועזען פעליג געזינד האָט ער געמאַכט אַסעודת הודאָה אין איז געוועזען זייער פריילך. זיינע מקורבים האָבין געזעהן אַז ער איז פריילך האָבין זיי איהם גיפרעגט צי דער משמש האָט מקיים געוועזען אין האָט איבער געגעבען דעם בריף? האָט ער זיי גיענטפערט יאָ. האָבין זיי איהם גיפרעגט פאַר וואָס האָט אַזוי לאַנג געדויערט פאַר וואָס זענט איהר באַלד ניט געזינד געוואָרען האָט זיי דער רבי געזאָגט איך וועל אייך דער ציילען די סיבה פין דעם. אַזוי ווי דער משמש איז געקומען אויף יענעם עולם האָט ער געבעטען מען זאָל איהם ווייזען דאָס אָרט פין מיין פאָטער האָט מען איהם גיענטפערט אַז ער קען ניט זעהן מיין פאָטערס אָרט ווייל זיין אָרט איז קודש קדשים איבער דעם טאָהר ער ניט אַהין אַריין געהן האָט דער משמש ניט געקענט איבער געבען דעם בריעף מיין פאָטער. עס האָט אַזוי געדויערט אַצייט ביז מען האָט מיין פאָטער מעלה געוועזען צי אַגרעסערע מדרגה גייענדיג ציא דעם אָרט האָט ער געמוזט אַדורך געהן דורך דעם אָרט ווי דער משמש איז געוועזען אין פיעל כתות מלאכים זענען געגאַנגען מיט איהם עס האָט קיינער ניט גיקענט צי איהם צי געהן:

ווי דער משמש האָט דער זעהן מיין פאָטער האָט ער אָהנגעהויבען צי שרייען רבי רבי. ווי מיין פאָטער האָט דערהערט זיין שרייען האָט ער איהם איבער גיפרעגט ווער ביסטו האָט איהם דער משמש גיענטפערט איהר קענט מיך ניט איך בין דאָך געוועזען אייער משמש. האָט איהם דער רבי גיענפערט איך קען דיך ניט ער האָט איהם געוואָלט דערמאַנען אַלע סמנים. מיין פאָטער האָט איהם גיפרעגט וואָס ווילסטו האָט איהם דער משמש גיענטפערט איך וויל אייך איבער געבען אַבריף פין אייער זוהן איהר זאָלט אויף איהם מתפלל זיין ער זאָל האָבין אַרפואָה ער איז שוין שלאַף עטליכע וואָכין אין האָט איבער גיגעבין דעם בריף מיין פאָטער, האָט ער איהם תיכף גיענטפערט דעם משמש איך האָב ניט קיין זוהן אויף דער וועלט דער משמש האָט אָהנגעהויבען שטאַרק צי וויינען אין שרייען אין האָט געזאָגט רבי פאַר וואָס גודענקט איהר ניט אין אייער זוהן איז דאָך אויף אַקדוש וטהור. ווי מיין פאָטער האָט גיהערט די רייד האָט ער געזאָגט יאָ יאָ איך גידענק שוין איך האָב אַזוהן ער וועט תיכף האָבין אַרפואָה אין עס איז אַזוי געוועזען אַזוי ווי מיין פאָטער האָט אַרויס געזאָגט די ווערטער האָב איך תיכף

גיהאט

גיהאַט אָהנגעהויבען צו שוויצען אין בין געזינד געוואָרען :

נָאךְ דעם האָט דער משמש געפרעגט מיין פאָטער פאַר וואָס האָט איהר תיכף ניט גידענקט אין אייער זוהן ביז איך האָב געמוזט שרייען מיט אַגעוויין דאַמאָלסט האָט איהר אייך הערשט דער מאַנט אין איהם ? האָט מיין פאָטער איהם גיענטפערט די זאָלסט וויסען אַז די צדיקים האָבען ניט קיין כח צו האָבין עלי' בעולם העליון אַריין צו קומען לגן עדן העליון ביז זיי פערגעסען פין דעם גשמיות עולם התחתון . אין איך האָב שוין זיך אויסגעטוהן מעניני עולם הזה איבער דעם האָב איך ניט גידענקט אין מיין זוהן אַזוי האָט דער ציילט דער רבי ר' מאָטעלי פאַר זיינע מקורבים בשעת דער סעודת הודאה אַז אַזוי האָט איהם דער משמש דערציילט (ד"ה דער משמש איז צו איהם געקומען מעולם העליון אין האָט איהם דאָס דערציילט) זי"ע ועכי"א :

אַמַעֲשָׂה נוֹרָא פוּן הָרַב הַצַדִיק מו"ה מֵאִיר מִפְּרִימִישְׁלַאן ז"ל .

אִין דער שטאָדט סיטשאַווע איז גיוועזען איין בעל בית ר' שמעון נתן . אין דער מענש איז שלאַף גיוואָרען אוף חולי נופל ר"ל . איז דער ר' שמעון נתן גיפאָרען צו הרב הצדיק ה"ר מאיר'ל פרומישלאַנער אוף יום הקדוש . אין דער ר' שמעון נתן האָט גיהאַט איין אָהנזאָג פין פיעל דאָקטורים אַז ער טאָהר קיין מאָהל נישט פאַסטען . אין יעדען טאָג באַלד ווי ער שטייט אוף פין שלאָף מיז ער תיכף עפּיס טועם זיין טיי צו קאַווע וכדומה אין זיך נישט לאָזען דאָס האַרץ איבער גיין ערב יום הקדוש האָט הרב הצדיק גישיקט צו זיך אַריין רופען ר' שמעון נתן אין איהם גיזאָגט די ווייסט אינדזערע הייליגע האָבין גיהייסען יו"כ פאַסטען אין זיך פאַניגען מיט חמשה ענוים. האָט ר' ש"נ גיענטוואַרט איך ווייס . האָט הרב הצדיק איהם גיזאָגט איך ווייס אַז בּיסט איין שלאַפער מענש און די דאָקטורים האָבען דיך נישט געהייסען פאַסטען . נאָהר פאָלג מיך אין זאָלסט דעם יום הקדוש נישט עסין . ביז איך וועל דיך הייסען אין אַלע טאָג ווען ער האָט נישט גינומען עפּיס עסין צו דער צייט האָט ער בעקומען חולאת ר"ל . דורך האָט ר' שמעון נתן גיזאָגט צו הרב הצדיק איך וועל אַזוי טוהן ווי דער רבי הייסט מיך . נאָך כל נדרי זאָגט הרב הצדיק צו ר' ש"נ ביי נאַכט זאָלסטו גאָהר נישט עסין אין נישט טרינקען אין דער פרי וועל איך דיר זאַגען ווען די זאָלסט עסין . איז ר' ש"נ גינאַנגען אוף דער

אכסניי

אַכסני׳ אין זיך גילייגט שלאָפען. גאַנץ פריִ איז ער גיגאַנגען צי הרב הצדיק זאָגט איהם הרב הצדיק וואַרט מיר אויס ביז נאָך ברכו. האָט ער גיוואַרט ביז נאָך ברכו אין דאָס האַרץ האָט איהם שוין גיט גיחלישט. איז ער צו גיגאַנגען צו הרב הצדיק זאָגט ער איהם וואַרט מיר אויס ביז נאָך קדושה אַזוי האָט איהם הרב הצדיק אָפּגיפירט ביז נאָך מוסף אין ביז נאָך נעילה. אַזוי האָט דער ר׳ שמעון נתן אָפּגיפאַסט אַגאַנצען טאָג אין דאָס חולאת ר״ל האָט ער נישט גיהאַט ווי עס איז גיקומען ביי נאַכט מוצאי יום הקדוש האָט הרב הצדיק אַריין גירופען ר׳ שמעון נתן צו זיך און איהם מכבד גיוועזען מיט לעקעך אין בראָנפען ווען ר׳ שמעון נתן האָט גטרינקען לחיים זאָגט איהם הרב הצדיק די רפואה וואָס מאיר האָט דיר גיגעבען וועט דיר מעהר העלפין ווי אַלע דאָקטורים. וכן הוה דער מענש איז גיוואָרען פעליג גיזינד און עד יום מותו האָט ער מעהר פון דער קרענק ר״ל נישט גיוויסט. פון דאַן אָהן פלעגט ער אַלע יאָהר פאָרען אויף יום הקדוש צו הרב הצדיק קיין פרעמישלאַן זכותו יגן עלינו תמיד:

אַ ווינדערליכע מעשה פין הרב הצדיק ר׳ מאָטעלי טשערנבלער זצ״ל:

דער רביִ ר׳ מאָטילע טשערנאָבלער אין אַמאָהל געוועזען אין אַשטאָדט אַצייט ער האָט שוין געוואָלט אַוועק פאָהרען איז צי איהם געקומען אַמענש אין איהם געבעטען אַזוי ווי עס איז מאָרגען ביי איהם אַברית בעט ער דעם רבין אַז ער זאָל זיין סנדיק. דער רביִ איז שוין געבליבין אויף מאָרגען צי זיין אויף דעם ברית. מאָרגען אין דער פריה האָט דער רביִ אָבגעדאַווענט אין איז געגאַנגען אויף דעם ברית אין איז געוועזען סנדיק אין מען האָט דאָס קינד מל געוועזען נאָך דעם ברית האָט מען מכבד געוועזען דעם רבין מיט לעקיך אין בראָנפין. נאָך דעם האָט דער רביִ גיפרעגט דעם בעל ברית פאַר וואָס ער גרייט ניט צים טיש מען זאָל געהן עסין האָט איהם דער בעל ברית גיענטפערט אַז ער מאַכט ניט קיין סעודה האָט איהם דער, רביִ געזאָגט איך זעה אַז די ביסט פריילך פין דער מצוה פאַר וואָס מאַכסט די ניט קיין סעודה. האָט איהם דער בעל ברית גיענטפערט איך וואָלט זייער געוואָלט מאַכין אַסעודה גאָר איך בין זייער אָרים. האָט איהם דער רביִ געזאָגט איך וועל געבען האַלב אין די צווייטע העלפט גיט איהר אין מען זאָל מאַכין אַסעודה האָט דער בעל ברית גיענטפערט

גיעֶנטפֶערט איךְ קֶען קיין האַלב אוךְ ניט געֶבעֶן האָט דעֶר רבי געֶזאָגט גיב אַדריטעֶל איין איךְ וועֶל געֶבען צוויי דריטלעֶן. האָט עֶר געֶזאָגט אַז ער קען קיין דריטעֶל איךְ ניט געֶבעֶן דעֶר רבי האָט געֶגעֶבעֶן געלד אין מען האָט געֶמאַכט אַסעודה אין דעֶר רבי מיט זיינעֶ חסידים האָבעֶן זיךְ ביזעֶצט צים טיש צי דעֶר סעודה:

אין מיט סעודה האָט דעֶר רבי גערעֶדט פין עיין סעודת מצוה אין האָט געזאָגט אַז אסעודת מצוה איז גרויס כמעט עֶס איז ניט דאָ קיין גרעֶסעֶרעֶ מצוה פין דעֶם וועֶלכעֶס זאָל קעֶנעֶן מעניש זיין דעֶם שטן אין דעֶם קיטרוג פין יודעֶן ווי אַסעודת מצוה. אין עֶר האָט געֶזאָגט איהר זאָלט וויסעֶן אַז דעֶר שטן אַרבייט גיכעֶר ניט צי לאָזעֶן דעֶם מעֶנש מאַכין אַסעודת מצוה ווי די מצוה אַליין. דעֶם טעם דעֶר פין איז וייל מיט דעֶם וואָס יודעֶן מאַכין אַסעודת מצוה האָט דעֶר מלאַךְ מיכאל דעֶר שר פין די יודעֶן מנצח געֶוועֶזען דעֶם שטן. עֶס איז אַ מאָהל געֶוועֶזעֶן אַגרויסעֶר קטרוג אוף יודעֶן דעֶר שטן האָט אוס גירעֶכינט כמה וכמה עבירות וואָס די יודעֶן האָבין געֶטוהן אין דעֶר מלאַךְ מיכאל דעֶר מליץ דעֶר יודישעֶר איז געֶשטאַנעֶן אין האָט ניט געֶהאַט וואָס צו עֶנטפעֶרין אין ממליץ זיין אוף די יודעֶן וייל עֶר האָט געֶוויסט אַז דאָס אַלץ וואָס עֶר זאָגט איז אמת מען האָט שוין כמעט געֶוואָלט אָב חתמנעֶן אַגזר דין אויף די יודעֶן האָט זיךְ דעֶר מלאַךְ מיכאל מיישב געֶוועֶזעֶנאין האָט געֶזאָגט צים שטן דיינעֶ טענות זעֶנעֶן טאַקי אמת נאָר צי האָסטו שוין אַמאָהל געֶזעֶהן אַז נאָךְ ווי עֶר טוהט איין עבירה אַז עֶר זאָל זיין בשמחה דהיינו עֶר זאָל נאָךְ דעֶר עבירה מאַכין אַסעודה וכדומה עֶר זאָל זיךְ פריי עֶן מיט דעֶר עבירה אַדרבה עֶר איז טרויעֶריג נאָךְ דעֶם ווי עֶר טהוט די עבירה עֶר האָט חרטה אָבעֶר זאָלעֶן מיר זעֶהן אַז וועֶן איוד טהוט אַמצוה איז עֶר בשמחה אין עֶר מאַכט לכבוד דעֶר מצוה אַסעודה וייל עֶר האָט זוכה געֶוועֶזעֶן מקיים צי זיין דעֶם רצון השי״ת. אין דאָס ענין פין דעֶם איז. וייל אַיוד ויל ניט טוהן קיין עבירה נאָר עֶס געֶהט אין אים אַריין אַרוח שטות דעֶר שטן רעֶדט איהם אָהן עֶר זאָל טוהן די עבירה טהוט עֶר די עבירה מצד ההכרח וייל דעֶר יצר הרע האָט איהם געֶנייט הייסט ער אַ אונס אין אַ אונס האָט די תורה געֶפטרת אָבעֶר אַז אַיוד טהוט אַמצוה טהוט עֶר זי מיט זיין גאַנצעֶן רצון איבעֶר דעֶם איז עֶר נאָךְ דעֶם בשמחה מיט דעֶר טענה האָט דעֶר מלאךְ מיכאל מנצח געֶוועֶזעֶן דעֶם שטן אין דעֶר פסק דין איז אַרויס געֶגאַנגעֶן אוף דעֶם כלל ישראל לטובה ולברכה פין דאַנעֶן זעֶהן מיר ווי גרויס אַסעודות מצוה איז. השי״ת זאָל אונז העֶלפין מיר זאָלעֶן זוכה זיין איהם צו דינעֶן מיט אהבה ושמחה מיט הרחות הדעת אמן כן יהי רצון:

אַוִינְדֶערְלִיכֶע מַעֲשֶׂה פוּן רֶבִּין ר׳ מִיכְלִי זְלָאטשׁוּוֶער מִיט זַיין זוּהן ר׳ יִצְחָק מַרַאדְוֶועל זצ״ל.

דָאם אִיז דָאךְ ידיעה אַז דֶעם מגיד׳ס קִינדֶער הָאבֶּען גֶעהַאט אַמנהג סוכות צוּ עֶסִין בַּיי זַייעֶר פָאטֶער. אַמאָהל אִין חול המועד סוכות זֶענֶען זַיי זִיךְ צוּ זַאמֶען גֶעקוּמֶען זַיי זָאלֶען אַריין גֶעהן צוּם פָאטֶער מִיט אִיהם עסִין בֶּעזַאמֶען. ווִי זַיי זֶענֶען אַריין גֶעקוּמֶען אוּן הוֹיז אַריין הָאבִּין זַיי גִיהֶערט ווִי דֶער מגיד הָאט גֶעזָאגט מִיט גרוס התלהבות בזה הלשון רבונה של עולם פַאר וואָס בִּיסטוּ גוזר שלֶעכטֶע גזירות אוֹף דוּ יוּדֶען אִין מִיר זָאלֶען זַיי דַארפֶען מבטל זַיין (אַזוֹי ווִי עֶס שטַייט אַז הקב״ה אִיז גוזר שלֶעכטֶע גזירות אִין דֶער צדיק אִיז זַי מבטל) עֶס וואָלט דָאךְ בֶּעסֶער גֶעווֶעזֶען אַז מִיר זָאלֶען גוזר זַיין גוּטֶע גזירות אוּן דוּ זָאלסט זַיי מקיים זַיין. אוּן הָאט אַזוֹי אִיבֶּער גחזרט עֶטלִיכֶע מָאהל דוּ ווערטֶער מִיט גרויס התלהבות הערֶענדִיג די ווערטֶער זֶענֶען די קִינדֶער גֶעווָארֶען דֶערשראָקֶען אִין הָאבֶּען מורא גֶעהַאט אַריין צוּ גֶעהן אִין שטוּבּ אריין. נאָר ווִי זַיי הָאבִּין גִיהֶערט אז זַייעֶר פָאטֶער אִיז שטִיל רוּהִיג גֶעווָארֶען זענֶען זַיי אריין גֶעגאנגֶען. אִין הארץ הָאבֶּען זַיי גִיקלֶעהרט אוֹיף זַייעֶר פָאטֶערס רייד אז עֶס הייסט צוּ שטארק גירעדט אנקעגֶען השי״ת. דֶער מגיד הָאט באלד מרגיש גֶעווֶעזִין זַייעֶר גֶעדאנק. ווי זַיי הָאבֶּען זִיךְ אנִידֶער גֶעזֶעצט בַּיי דֶעם טִיש הָאט ער זַיי גֶעזָאגט מַיינֶע קִינדֶער אִיךְ ווֶעל אַייךְ דֶערצַיילֶען אווינדֶערליכֶע מעשה פוּן ר׳ יצחקי׳ל ראדווילֶער ר׳ מֶעכלי זאלטשיווֶערס אזוהן:

דֶער רבי ר׳ יצחקי׳ל פלֶעגט אַלֶע נאַכט הָאבֶּען עליות נשמה אוּן הָאט אוֹיף דֶעס הִימֶעל גִילערִינט סודות התורה עֶר פלֶעגט גֶעהן בהיכלות עליונִים צוּ דִי צדיקים לֶערנֶען בַּיי זַיי סודות התורה אוּן יֶעדֶער צדיק פלֶעגט אִיהם מוסר זַיין סודות התורה. בַּייטאָג פלֶעגט ער דִי אַלֶע סודות וואָס עֶר הָאט גִיהֶערט בַּיי נאַכט אוּן הִימֶעל מגלה זַיין פאַר זַיינע מקורבים. אַמאָהל הָאט עֶר גֶעמאַכט עליות נשמה אִין זַיין נשמה איז אוֹיף גֶעגאַנגֶען למעלה מֶעהר ווִי שטֶענדִיג עֶס אִיז דאַמאָלס גֶעווֶעזֶען אִין הִימֶעל אַ עת רצון הָאט מֶען אִיהם גֶעגֶעבֶּען רשית צִי גֶעהן גאָהר הויךְ אִין עֶר אִיז גֶעגאַנגֶען פִין אַיין היכל צִים צווייטֶען אַלֶע מאָהל הֶעכֶער אִין יֶעדֶען היכל הָאט מֶען אִיהם מגלה גֶעוועזען גרויס סודות התורה נאָךְ דעם אִיז ער אוֹיף געגאַנגען אִין אַיין היכל וואָס עֶס אִיז גֶעווֶעזֶען גאָהר הויךְ ווִי עֶר הָאט גֶעוואָלט עֶפעהנֶען דִי טהִיר אִיז אַרויס אבת קול מִיט אַגרויס רעש גֶעה צוּריק דִי טאָהרסט דאָ ניט אריין גֶעהן. עֶר הָאט אָהנגֶעהויבּען צוּ ציטערן אִין הָאט גֶעוואָלט צוּריק געהן האַט ער גיהערט אקול רופען מַיין

טַייעֶרֶער

טייערער זוהן די זאָלסט וויסען אז אין דעם היכל רוה איך דיין פאָטער. די זאָלסט וויסען מיין קינד אַז די האָסט נאָך ניט קיין רשות אַריין צו גיהן אַהער. האָט ער איהם גיפרעגט פאַר וואָס? האָט ער איהם גיענטפערט ווייל די ביסט נאָך ניט געקומען צו דער אמת׳דיגער מדריגה ובפרט דורך דעם חטא וואָס די האָסט געטוהן און דער נאַכט:

וויי ר׳ יצחק׳ל האָט דערהערט אַז ער האָט געטוהן אַ חט די נאַכט האָט ער זיך זייער דערשראָקען ווייל ער האָט זיך ניט געשפיערט אין קיין שום חט. האָט ער גיבעטען זיין פאָטער אַז ער זאָל איהם זאָגען וואָס פאַר אַ חט ער האָט געטוהן. האָט איהם דער פאָטער גיענטפערט דערציילט מיר וואָס עס איז מיט דיר פאָרגעקומען די היינטיגע נאַכט וועל איך דיר שון זאָגען דיין חט. האָט איהם ר׳ יצחק׳ל גיענטפערט עס איז צו מיר אַריין געקומען אַ אָרימאַן אין האָט פון מיר פערלאַנגט אַגרויסע נדבה און די וויסט דאָך אַז איך בין אַגרויסער אָרימאַן איך האָב גאָהר ניט געהאַט וואָס איהם צו געבען נאָר איין זאַך (וואָס די זאַך איו האָט דער מגיד איהם ניט געזאָגט) האָב איך איהם געוואָלט אַוועק געבען די זאַך ער האָט אָבער ניט געוואָלט נעמען ווייל ער האָט געזאָגט אַז מיט דעם וועט ער זיך נאָך גאָהר ניט קענען העלפין. האָב איך איהם געטרייסט אין צו איהם געזאָגט ווייל השי״ת האָט ליעב אָרימעלייט איבער דעם שטראָפט ער זיי אַזוי ווי עס שטעה אין פסק „כי את אשר אהב ד׳ יוכיח״ וועמען גאָט ב״ה האָט ליעב דעם שטראָפט ער איבער דעם דאַרף ער מקבל זיין דאָס אַלעס באהבה מעהר איז ביי מיר ניט פאָרגעקומען קיין זאַך די נאַכט. האָט איהם דער פאָטער גיענטפערט איך דאַרף שוין מעהר ניט הערין ביי דער זאַך האָסטו געזינדיגט וואָס דורך דעם קענסט דו ניט אַריין געהן אין מיין היכל אריין. די האָסט בעדאָרפען בעטען צו השי״ת אויף דעם אָרימאַן אין האָבען אווכיח מיט דעם בורא כל העולמים ווייל ער פיהרט די וועלט מיט רחמים אַז ער זאָל זיך מרחם זיין אויף דעם אָרימאַן ווייל דאָ אין הימעל טייטש מען דעם פסוק אַנדער ניט אַזוי ווי איהר טייטשט „כי את אשר יאהב ד׳ יוכיח״ וועמען גאָט האָט ליעב דעם שטראָפט ער. נאָר די טייטש איז „כי את אשר יאָהב ד׳״ וועד עס האָט ליעב גאָט „יוכיח״ דער איז זיך מתווכח מיט איהם פאַר וואָס ער פייניגט מענשין עס וואָלט דאָך בעסער בעוועזען אַז ער זאָל שפייזען די אָרימיילייט זיי זאָלען האָבין לחם לאכול ובגד ללבוש זיי זאָלען ניט זיין צו שאַנד:

ע״ב זאָלסטו וויסען מהיום והלאָה ניט אַזוי צו טוהן די זאָלסט ניט טרייסטען דעם אָרימאַן נאָר די זאָלסט האָפין צו השי״ת אין מיט איהם האָבין אַווכיח אַז ער זאָל העלפען דעם אָרימאַן אַזוי האָט דער מגיד מטריסק דער ציילט די קינדער האָבין זיי שוין פערשטאַנען פאַר וואָס ער האָט גירעדט פין דאַנין זעהן מיר

מיר ווי גרויס דער כח פון צדיק איז השי״ת זאל אינז העלפען מיר זאלען זוכה זיין איהם צו דינען מיט אמתדיגע הערצער מתוך רוב עושר וכבוד ורוב שמחה אין מיר זאלען זוכה זיין צו אגאולה שלימה במהרה בימינו אמן:

א וואונדערליכע מעשה פון הרב הצדיק רבי ר׳ חיים מאיר יחיאל זצ״ל דער שרף ממאגלניצע מיט דעם רבין מקאצק זצ״ל

עס האט זיך געמאכט א יאהר וואס עס איז ניט געוועזען שכיח קיין אתרוגים אין דער רבי פון מאגלניצע האט געזוכט א אתרוג הדר אין האט ניט געפינען אזעלכען אתרוג וואס ער זאל איהם געפעלין. האט ער געשיקט אשליח מיוחד קיין ווארשא וייל ער האט גורעכענט אז אין ווארשא וועט מען געפינען א אתרוג אהדר דער שליח איז געקומען קיין ווארשא אין דאט געזוכט אאתרוג א הדר ער האט אבער ניט געפינען. האט ער דער הערט אז איין יונגער מאן האט זייער אשענעם אתרוג איז דער שליח אריבער געגאנגען צו דעם יונגען מאן אין איהם געבעטען אז ער זאל איהם פערקויפען דעם אתרוג אין ער וועט איהם בעצאהלען וויפיעל ער וועט וועלין ווייל ער דארף איהם האבען פאר זיין רבי׳נס וועגען דער יונגער מאן איז געוועזען אגרויסער עושר. האט ער איהם געענטפערט צו וואס טויג מיר וואס איהר וועט מיר בעצאהלען אסך געלד עס פעהלט מיר ב״ה ניט קיין געלד נאר אויב דער רבי וועט מיר מבטיח זיין איך זאל געהאלפען ווערען דאס יאהר מיט אבן זכר וועל איך איהם געבין דעם אתרוג ווייל ער האט ניט געהאט קיין קינדער אין האט געגעגעבען דעם שליח דעם אתרוג אין האט איהם אהנגעזאגט אז אויב דער רבי וועט איהם ניט מבטיח זיין מיט אבן זכר זאלסטו מיר צוריק שיקען:

דער שליח האט גענימען דעם אתרוג מיט שמחה און איז אהיים געפארען קיין מאגלניצער אין האט געגעבין דעם רבין דעם אתרוג. דער רבי האט אדנגעקוקט דעם אתרוג איז ער איהם זייער געפעלין אין האט זיך זייער געפריידט אין איז אריין געגאנגען אין אבעזינדער חדר אריין זיך מתבודד זיין אב געבען אשבח צו השי״ת וואס האט איהם מזמין געוועזען אשענעם אתרוג ווען דער רבי איז צוריק אריין געקומען האט ער געפרעגט דעם שליח וויפיעל ער האט בעצאהלט פאר דעם אתרוג? האט איהם דער שליח

צו ענטפערט. איך האָב גאָהר ניט בעצאָהלט פאַר דעם אתרוג נאָר איונגער מאַן האָט איהם אייך געגעבען במתנה נאָר באופן איהר זאָלט איהם מבטיח זיין מיט אבן זכר אויב איהר וועט איהם ניט מבטיה זיין מיט אַבן זכר וויל ער צוריק דעם אתרוג ווי דער רבי האָט דאָס דערהערט איז ער שטאַרק צורידערט געוואָרען אין ער איז געגאַנגען און שטיב אַהין אין צוריק מיט גרוס התלהבות און האָט ניט געוויסט וואָס זיך אַעצה צו געבען מבטיח זיין דעם מענש מיט אַבן זכר האָט ער ניט געוואָלט צוריק שיקען דעם אתרוג האָט ער אַוודאי ניט געוואָלט. דער נאָך האָט ער געזאָגט צום שליח איך בין דעם מענש מבטיח מיט אַבן זכר. עס איז אַזו געוועזען צו דריי פערטיל יאָהר האָט ער געהאַט אַבן זכר. דאָס קינד האָט אָבער ניט געלעבט מעהר ווי דריי וואָכען:

דער יונגער מאַן איז געוועזין אַקאָצקער חסיד נאָך דעם ווי דאָס קינד איז געשטאָרבען איז ער געפאָהרען קיין קאָצק אין האָט איהם דערציילט די גאַנצע מעשה. האָט איהם דער קאָצקער רבי געזאָגט זאָלסט איהם ניט שווייגען ריף איהם אַריין לדין ער האָט דיר געגעבען אַזאך וואָס האָט ניט געהאַט קיין קיום אויף אַזאַ אופן האָסטו איהם געגעבען דעם אתרוג קומט דאָך אויס אַז ער האָט געמאַכט אויף דעם אתרוג אַברכה לבטלה. אַזוי ווי דער יונגער מאַן איז אַהיים געקומען האָט ער אָב געשריבין אַבריף צים רבין פין מאַגלניצער מיט די אַלע טענות וואָס דער קאָצקער רבי האָט איהם געזאָגט. דער מאַגלניצער רבי האָט פין דעם געהאַט גרוס עגמת נפש אין האָט שטאַרק מתפלל געוועזען צו השי״ת. אין נאָך דעם האָט ער געשריבען אַבריף צו דעם יונגען מאַן אַז ער איז איהם מבטיח מיט אַבן זכר אין ער וועט איהם זוכה זיין מגדל זיין לתורה ולכל טוב אין עס איז אַזוי געוועזען דער מענש האָט געהאַט אַבן זכר צים לעבען. פין דאַנען זעהן מיר ווי גרויס דער כח פין אַמצוה איז דער יונגער מאַן איז דאָך געפאָהרען קיין קאָצק אין דאָס איז דאָך ידוע אַז דער קאָצקער רבי איז געוועזען אַ איש אלקים אין אַז דער קאָצקער רבי האָט איהם ניט געקענט העלפען מיט קינדער איז דאָך אַבעוויז אַז דער יונגער מאַן האָט בטבע ניט געקענט האָבין קיין קינדער נאָר וויל מען האָט געזעהן אין הימעל דאָס מסורת נפש וואָס דער מאַגלניצער רבי האָט געהאַט ביי דער מצוה פין אתרוג איבער דעם האָט זיין ברכה עושה רושם געוועזען אין הימעל אין מען האָט משנה געוועזען די טבע אין דער מענש איז געהאָלפען געוואָרען מיט קינדער מיר זאָלען זוכה זיין השי״ת זאָל אינץ טוהן ניסים שלא כדרך הטבע:

אַשעהן ערצעהלונג פון דעם מחלוקת פון רבי'ן ר' לייביש מאַפּאַלי אויף דעם רבי'ן מקאָצק זצ"ל.

דאָס איז דאָך ידוע אַז דער רבי ר' לייביש מאַפּאַלי האָט שטאַרק געקריגט אויף דעם רבין מקאָצק · אמאָהל איז דער רבי ר' לייביש אריין געקומען און בית המדרש אריין האָט ער גיהערט ווי די חסידים האָבען גירעדט שלעכטס אויף דעם רבין מקאָקצק האָט איהם זייער פערדראָסען אויף די חסידים אין האָט אויף זיי שטארק געשריגען היתכן זיך צו דערוואגען צו ריידען אויף אזאָ צדיק קדוש ונורא אזעלכע רייד · די חסידים איז די זאך געוועזען אפלא ווייל שטענדיג פלעגט זייער רבי אליין צו ריידען שלעכטס אויף דעם קאָצקער׳ רבי'ן און יעצט לאָזט ער אַפילו קיין צווייטען אויך ניט ריידען נאָר דאָך האָבען זיי מורא געהאַט איבער צו פרעגען נאָר תיכף ווען דער רבי איז אַרוס געגאַנגען פון בית המדרש זענען די חסידים צו געגאַנגען צו דעם רבינ'ס גרעסטע תלמודים און זיי געבעטען אַז זיי זאָלען אַריין געהן צום רבי'ן און איהם בעטען ער זאָל זיי זאָגען וואָס דאָס בעדייט · די תלמודים זענען אַריין געגאַנגען צום רבי'ן אין האָבען איהם גיפרעגט וואָס עס איז היינט אַנדערש ווי שטענדיג · שטענדינג פלעגט ער אַליין ריידען אויף דעם רבי'ן מקאָצק אוןן היינט לאָזט ער אַפילו קיין פרעמדין אויך ניט ריידען ? האָט זיי דער רבי גיענטפערט איך וועל אייך זאָגען דאָס ענין פון מחלוקת אויף דעם רבי'ן מקאָצק און האָט אויף געשריבען אַמ"ם ▭ און מיטען אַפינטילע און האָט זיי אַזוי געזאָגט איהר זאָלט וויסען פון דעם פינטעלי אָהן רעכטס איז בלויז קדושה און פון פינטעלי אָהן לינקס איז בלויז סט"א טומאה און דאָס פינטילע אַליין איז די רעכטע אמת'דיגע . קדושה וואָס עס איז שוין ניט פערהאַנען קיין גרעסערע קדושה פון דעם און אַז מען רוקט זיך נאָר אַביסעל אַראָב פון דעם פינטעלי און דער לינקער זייט אַריין פאַלט מען אַריין און דער סט"א (טומאה) :

אַלע צדיקים אַרבייטען נאָר און דער רעכטער זייט און צי צוקומען ביז צו דעם פינטעלי, אָבער צו דעם פינטעלי אַליין האָבען זיי מורא צי צו קומען ווייל זיי האָבען מורא זיי זאָלען ניט אַריינפאַלען און דער סט"א (טומאה) אַריין אָבער דער קאָצקער רבי ער האָט זיך אַרויף גישטעלט אויף דעם פינטעלע אין האָט זיך מפקיר געוועזען אין אפלו זיין עולם הבא האָט ער אויך מפקיר געוועזען כדי ער זאָל קומען צי דעם פינטעלע איבער דעם האָב איך אויף איהם מחלוקת ווייל מיט דעם מחלוקת האלטען מיר איהם ער זאָל ניט אריינפאלען ח"ו אין דער סט"א אריין אָבער באמת איז ער אצדיק קדוש ונורא מאוד וי"ע

ועבי"א

ועכי״א פיִן דאַניִן זעֶהן מיִר ויִ ווייַט חסידיִם דאַרפֶען זייַן געהיִטעֶן צי רייַדען שלעֶכטס אויף אַרביִ׳ן איִן דאַרפֶען ניִט קוקעֶן וואָס זייַעֶר רביִ רעֶדט אַמאָהל אויף דעֶם צווייַטעֶן רביִן ווייַל זייַעֶר רביִ ווייַסט וואָס עֶר טהוט אָבעֶר מיִר פּראָסטעֶ מעֶנשיִן דאַרפעֶן זיִך ניִט אַרייַן מושעֶן איִן דעֶם . ווייַל עֶס שטייַט „הוי זהיִר בגחלתן״ מעֶן זאָגט אָהן דעֶר מענש אַז ער זאָל זייַן געֶהיִטעֶן פיִן זייַערעֶ קויהלעֶן דאָס מייַנט מעֶן דיִ זאָלסט זייַן געֶהיִטעֶן ניִט צוּ טשעֶפּעֶן קייַן צדיק מעֶן גלייַכט איִהם צו קויהלעֶן ווייַל פונקט אַזוי ויִ אַקויהל עֶס דאַכט זיִך פיִן ווייַטעֶנס אַז זיִ איִז שוין אָב געֶלאָשעֶן אָבעֶר אַז מעֶן נעֶמט זיִ איִן דער האַנד אַרייַן ברוהט מעֶן זיִך אָב אַזוי אויך אַרביִ חאָטש דיִ זעֶהסט אַז דייַן רביִ האָט מיִט איהם מחלוקת איִן רייַדט אויף איִהם שלעֶכטס קעֶנסטו מייַנען אַז עֶר איִז ניט קייַן רביִ איִן מעֶגסט אויף איהם רייַדעֶן ? נייַן . דיִ האָסט אַגרויסעֶן טעות דיִ קעֶנסט דיִך אָב בריִהעֶן מיִר דאַרפען זייַן נכנע פאַר דיִ צדקי הדור ובזכות זה וועֶט אונז דורך זיי השי״ת משפיע זייַן כל טוב אמן :

אַ ווינְדֶערלִיכֶע מַעֲשֶׂה פוּן רֶבִּי׳ן ר׳ לֵייבֶּעלִי אֵייגֶער זצ״ל מִלּוּבְּלִין .

צְוויי חסידים וואָס זעֶנעֶן געֶוועֶזעֶן מקורבים צום רבי׳ן האָבעֶן געֶהאַט צוויי קונדעֶר וואָס זעֶנעֶן שלאַף געֶוועֶזעֶן אויף ח״ב און האָבעֶן פיִהל מאָהל געֶבעֶטען דעֶם רבי׳ן עֶר זאָל אויף זייַערעֶ קיִנדעֶר מתפלל זייַן דעֶר רבי האָט אָבעֶר זיי גאָר ניִט גיִעֶנטפעֶרט זעֶנעֶן זיי געֶפאָהרעֶן צוּ פיִהל צדיקים עֶס האָט אָבעֶר זיי גאָר ניִט געֶהאָלפעֶן . אַמאָהל האָביִן זיי גיִפרעֶגט דעֶם רבי׳ן צוּ זיי זאָלעֶן פאָהרעֶן קייַן רוסלאַנד צוּ אַגרויסעֶן רבי׳ן וואָס עֶר פלעֶגט געֶבעֶן קמיעות צוּ נעֶמעֶן ביי איִהם קמיעות פאַר זייַערעֶ קונדעֶר וועֶגעֶן . האָט זיי דעֶר רבי גיִעֶנטפעֶרט פאַר וואָס ניִט עֶס קעֶן זייַן אַז דורך איִהם וועֶט איִהר געֶהאָלפען ווערִין ווייַל עֶר איִז אַצדיק וקדוש זיי זעֶנעֶן געפאָהרען קייַן רוסלאַנד צוּ דעם צדיִק און האָבען בייַ איִהם גענִימען קמיעות און האָבען זיי אָהנגעהאָנגעֶן אוף זייַערע קיִנדערס העלדזער . דיִ קיִנדעֶר זענען געגאַנגעֶן און דיִ קמיעות אַ יאָהר צייַט און עס האָט זיי גאָהר ניִט געהאָלפעֶן . עֶס איז זיי נאָך געֶוואָרעֶן יעֶדעֶן טאָג עֶרגעֶר . צוּא זייַער רבין האָבִּין זייַא שוין ניִט געוואָלט פאָהרען ווייַל זיי האָבען גיִזעהן אַז ער וויִל זיי גאָר ניִט העלפען און אויך האבען זיי

זיך געשעהמט פאַר דעם רבי׳ן פאַר וואָס זיי זענען געפאָהרען צו אַ אַנדערען רבי׳ן :

אַמאָהל זענען די ביידע חסידים געוועזען און לובלין ביי דעם רבין ר׳ צדוק הכהן זצ״ל און האָבין איהם דער ציילט די שלאפקייט פון זייערע קונדער און האָבען איהם געזאָגט דאָס זיי זענען ר׳ לייבעל׳עס הסידים און האָבען איהם שון עטליכע מאָהל מזכיר געוועזען זייערע קונדער און אויך זיי זענען שוין געוועזען ביי פיהל רבי׳ס און עס העלפט זיי גאָר ניט. האָט זיי ר׳ צדוק געזאָגט געהט נאָך אַמאָהל אַריבער צו לייבעל׳ען און זייט פאַר איהם מזכיר די קינדער. אוב ער וועט אייך הייסען פאָהרען צו וועלכין רבין זאָלט איהר איהם זאָגען פיהל יאָהרען זענין מיר צו אייך גיפאָהרען און יעצט הייסט איהר אינץ פאָהרען צו אַפרעמדען רבין וואָס ער קען אינץ גאָר ניט. איהר קענט אינץ דאַרפט איהר אינץ גיכער העלפען ווי אַצווייטער רבי. זיי האָבין אַזוי געטוהן און זענען אריין געגאַנגען צו ר׳ לייבעל׳ען און האָבין איהם געזאָגט אַזו ווי ר׳ צדוק האָט זיי געהייסען:

דער רבי האָט גיזעהן אַז ער האָט שוין ניט קיין ברירה זיי ווילען איהם ניט אָבטרעטען ביז ער וועט זיי העלפען. האָט ער זיי געזאָגט ברענגט אייערע קינדער אַהער. נאָר זיי זאָלען שטעהן אין דרויף זיי זאָלען ניט אַריין געהן אין שטיב אַריין. זיי האָבען גיברענגט די קינדער צום רבין ווי דער רבי האָט דער זעהן די קינדער האָט ער זיך מדבק געוועזען צו השי״ת מיט גרויס דביקות אין איז אַרום געלאָפען אין שטיב הין אין צוריק מיט גרויס התלהבות אַזוי ווי זיין שטייגער איז געוועזען די מענשין וואָס זענען געוועזען אין שטיב האָבין בעקומן שטאַרק פחד אין זיי האָבין אַלע תשובה געטוהן צו השי״ת. נאָך דעם איז דער רבי רוהיגער געוואָרען אין איז צו געגאַנגען צו אַשענקילע אין אַרויס גענומען אַפישקילע אין אַרויס גענימען פין פישקילע אַביסעל אזוב אין געהייסען דעם אזוב אָבקאָכין אין דאָס וואַסער זאָל מען געבען די קינדער צו טרינקען. מען האָט אַזוי געטוהן עטליכע מאָהל אין די קינדער זענען געזינד געוואָרין. דער משמש האָט ציילט אַז עטליכע טעג איידער די חסידים מיט די קינדער זענען צו איהם געקומען איידער דער רבי איז גיגאַנגען עסין פלעגט ער ארויס צו נעמען פין דעם פישקילע אביסעל אזוב אין האָט געזאָגט דעם פסוק „תחטאנו באזוב ואטהר״ אין נאָך דעם ווי ער האָט געגעבען אביסעל אזוב פאר די יונגלעך וועגען האָט ער שוין מעהר דעם פסוק ניט געזאָגט זעהט מען אַז דער רבי האָט פריעהר געזעהן וואָס שפעטער וועט זיין ער האָט אַלעס פריהער צו געגרייט זי״ע ועכי״א.

אַוּוִנְדֶערְלִיכֶע מַעֲשֶׂה וָואס עֶס אִיז פָאַרְגֶעקוּמֶען נִיט לַאנְג אוּן שְׁטָאדְט מ. וָואס אַמֶענְשׁ פוּן דֶער שְׁטָאדְט הָאט דִי מַעֲשֶׂה דֶערְצֵיילְט וָואס עֶר אִיז אַלֵיין בֵּיי דֶעם גֶעוֶועזֶען.

אין שטאָדט מ. האט געוואָהנט אַ יוד עֶר האָט געהייסען משה'לי גלעזער איז עֶר שלאַף געוואָרען אויף אַפּיס און איז אַזוי געלעגען עטליכע יאָהר און די דאָקטורים האָבען איהם מייאש געוועזען זיי האָבען איהם געזאָגט אַז עֶר איז מסוכן ווייל זיין פיס איז געוואָרען בראַנדיג ר"ל אין אַפילו מען זאָל איהם אָבשניידען זיין פיס וועט איהם אויך גאָהר ניט העלפין ווייל זיין גוף איז שון אויך אָהנגעריהרט. עס איז גיט מעגליך געוועזען מיט איהם צו פאָהרען צו אַגרויסען דאָקטאָר ווייל עֶר איז געוועזען אָבגעשוואַכט עֶר האָט ניט געקענט רוהען מיט קיין אבר עֶר האט קאָם גירעדט עס איז שוועהר געוועזען צו הערען וואָס עֶר רעדט און די דאָקטורים האָבען געזאָגט אַז עֶר האָט נאָך געציילטע מינוטען צו לעבען (דאָס איז געוועזען פרייטיג וואָס מען האָט שוין גירעכינט אַז אָט שטאַרבט עֶר) מאָנטיג ביי נאַכט האָט עֶר זיך אויף געחאַפּט און האָט אויף געוועקט זיין טאָכטער וואָס איז גישלאָפען לעבען איהם און צו איהר געווינקען זי זאָל צוקומען צו איהם ווייל עֶר האָט ניט געקענט הויך ריידען און האט איהר געזאָגט אַז זי זאָל צוגעהן צו דער טהיר זעהן צו די טהיר איז אָפען זי איז צו געגאַנגען צו דער טהיר אין האָט געזעהן אַז די טהיר איז פערמאַכט איז עֶר נשתנה געוואָרען און האָט זי געהייסען צוריק געהן שלאָפען. הגם איהר שמחה איז געוועזען זייער גרויס דאָס זי האָט זוכה געוועזען צו הערין פון איהם ריידען וואָס שוין עטליכע טעג האט זי פון איהם ניט גיהערט קיין וואָרט דאָך איז איהר צער גרויס געוועזין ווייל זי האָט ניט פערשטאַנען וואָס עֶר האט זי געהייסען געהן זעהן צו די טהיר איז אָפען צוליעב דעם האָט זי שון ניט גיקענט שלאָפען:

אין דער פריה אַזוי ווי עס איז נאָר טאָג געוואָרען האָט עֶר ווייטער צוגערופען זיין טאָכטער און האָט זי געשיקט רופען די גבאים פון ביקור חולים די גבאים זענען אַריין געקומען האָט עֶר זיי צו גערופען און האָט זיי געזאָגט איך האָב געזעהן אין חלום אַז אַזקן שטעהט לעבען מיר עֶר האָט אויס געזעהן אַ איש אלקים אין האָט מיר געזאָגט. די זאָלסט וויסען אַז מען האָט דיך געמשפט אין הימעל אין די האָסט געהאַט פיעל מקטריגים מען האָט כמעט דיר אָבגעפסקינט מיתה נאָר איך האָב ממליץ געוועזען אויף דיר אין געליבט השי"ת אַז עס איז מיר געלונגען אין איך בין דיר געקומען זאָגען ווי אַזוי דיין רפואה זאָל זיין. איך האָב נאָך נעכטין געוואָלט קומען צו דיר נאָר עס איז ביי

דיר

דיר געוועזען אין שטיב אַמענש וואָס דורך איהם האָב איך ניט געקענט צו דיר אַריין קומען און זאָלסט וויסען אַז דאָס וואָס די האָסט געווינען די ספראַוועֿ וואָס די האָסט געהאַט מיט עטליכע יאָהר צוריק ערב יום כיפור וועלכעס די ביסט געוועזען אין אַגרויס סכנה איז אוך געוועזען צוליעב מיר : דיין שלאַפקייט איז דיר געקומען ווייל די ביזט געוועזען אַליין אין מקוה האָט

דיר אַמשחית אָהנגערוהרט אין דיין פיס איבער דעם איז דיר דער פיס שלאַף געוואָרען אין די האָסט אַגליק וואָס ער האָט דיר נאָר אָהנגערוהרט אין פיס ווען ער זאָל דיר געוועזען אָהנרוהרען אין קאָפּ וואָלסט די שוין לאַנג געשטאָרבען · ע״כ זאָלטו שיקען רופען די גבאים פון ביקור חולים און זאָלסט זיי בעטען זיי זאָלען געהן אין באָהד אַריין אין דער ברענגין אַוואן און אויב דער בעדער וועט ניט געבען קיין וואַן זאָלען זיי געהן צום רב און דער ציילען די גאַנצע מעשה און דער רב זאָל הייסען דעם בעדער געבען אַוואן און מען זאָל נעמען אין דער אַפטייק פאַר פינף קאָפּיקעס ענים קראָפּלים און מען זאָל בעטען דעם אַפטייקער ער זאָל געבען אַביסעל מעהר ווי זיין שטייגער איז צו געבען כדי עס זאָל זיין גענוג · און מען זאָל דיר פון היינט ביז דאָנערשטיג מאַכין זעקס וואַנען און דער פריה אַוואן און בייבאַכט אַוואן אַזוי יעדען טאָג · און דער ערשטער וואן זאָל מען אריין טוהן זיבען קראָפּלים און דער צווייטער אכט און דער דריטער ניין יעדען וואן מעהר איין קראָפּלע און איידער מען וועט דיך אַריין זעצען און דער וואַן אַריין זאָל מען אָהנשעפען פונף פלשליך וואַסער און מען זאָל זיי גיט פערמאכען און מען זאָל זיי אַריין לייגען און בעט אריין כדי דאָס בעט זאָל ניט זיין לייִדיג און נאָך דעם זאָל מען דיך צוריק נעמען און בעט אַריין און מען זאָל אויס גיסען די פלעשלעך וואַסער צוריק און דער וואַן אַריין נאָך דער זעקסטער וואַן וועסטו וועהרען געזינד און זאָלסט געהן און מקוה אַריין · דאָס אַליץ האָט מיר געזאָגט דער זקן איך האָב איהם געוואָלט קושען נאָר ער איז תיקף נעלם געוואָרין איבער דעם האָב איך געהייסען זעהן צו די טיהר איז אָפען :

די מעשה איז מפורסים געוואָרען און שטאָדט יעדער איינער האָט זיך אויס געלאַכט פון דעם בפרט די דאָקטורים זיי האָבען געזאָגט וואָס ? ער וועט דאָנערשטיג געהן אין מקוה אַריין מען וועט איהם פריהר לייגען אין דער ערד אַריין · די גבאים האָבען דאָס דערציילט דעם רב הגם ער האָט ווינציג געגלייבט און דעם דאָך האָט ער געהייסען דאָס אַלעס טוהן און דער בעדער האָט טאַקי ניט געוואָלט געבען די וואַן נאָר דער רב האָט איהם געהייסען האָט ער געמוזט געבען · בעת מען האָט איהם דאָס ערשטע מאָהל געניִמען און דער וואַן אַריין איז ער געוועזין כמעט אַזוי ווי אַ מת ער האָט זיך ניט

ניהטוט

גיקענט רוהרען נאָר עֶס איז איהם אַלע מאָהל בעסער געוואָרען ביי דעי פערטער וואַן איז ער שוין אַליין אַרויס געגאַנגען פון דער וואַן דאָנערשטיג נאָך דער זעקסטער וואַן איז ער געוואָרען געזינד כאחד אדם נאָר און מקוה אַריין איז ער ניט געגאַנגען אַזוי ווי דער זקן האָט איהם געזאָגט . ווייל ער האָט מורא געהאַט פאַר אעין הרע און עד היום האָט ער חרטה פאַר וואָס ער איז ניט געגאַנגען און מקוה אַריין ער שפיערט נאָך אַביסעל אַוויַיטיג אויף דעם פיס אָבער ווען ער זאָל געוועזען געהן און מקוה אריין וואָלט ער גענצליך געזינד געוואָרען . השי"ת זאָל אינץ אויך בעוויזען ניסים אין זאָל אונץ שיקען דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן :

אַשֶׁעהנֶע מַעֲשֶׂה וואָס אַרֶבִּי הָאט דֶערצֵייְלט פַאר זֵיינֶע חֲסִידִים כְּדֵי יֶעדֶער מֶענְשׁ זָאל וִויסֶען וִוי אַזוי זִיךְ צִי פִירֶען:

אין דער מדינה פא"ס איז געוועזען אַקיסר זייער אַשענער מענש אין ער ער האָט זיך געהאַלטען אין איין ציהרען אין פיצען אין צוליעב דעם איז ער ביי זיך געוועזען זייער גרויס אַז אַלע זיינע שרים זענען ביי איהם גאָר ניט חשוב געוועזען אַז זיי פלעגען מיט איהם צי ריידען אודות עניני המדינה האָט ער גאָר ניט געוואָלט הערען וואָס זיי ריידען צי איהם אין האָט זיי גאָר ניט גיענטפערט ווייל זיין זענען ביי איהם גאָר ניט חשוב געוועזען אין ער האָט מיט קיין שום מענש ניט געוואָלט ריידען מחמת זיין גאוה נאָר מיט איין יוד אַחכם פלעגט ער צי ריידען אין האָט איהם שטאַרק ליעב געהאַט . די שרים האָבין געזעהן אַז דער קיסר האָט דעם חכם ליעב אין מיט איהם רעדט ער זענען זיי אריבער געגאַנגען צי דעם חכם אין איהם געבעטען אין איהם געזאָגט ווייל מיט דיר ריידט דער קיסר ע"כ איז אויף דיר מוטל די זאָלסט דעם קיסר אַביסעל נידעריגער מאַכין ווייל אויב דער קיסער וועט זיך אַזוי גרויס האַלטען קען עס ברענגען שאַדען צי דער מדינה אין אויך צי זיין מלוכה . דער חכם האָט זיי צי געזאָגט אַז ער וועט שוין דאָ זעהן עפיס צי טוהן וועגען דעם :

דעם צווייטען טאָג איז דער חכם געגאַנגען צים קיסר ווי דער קיסר האָט דער זעהן דעם חכם האָט ער שטאַרק געפינען חן ביי איהם אין די אויגען אין האָט איהם געבעטען זעצען אין האָט איהם געזאָגט איך האָב דיך זייער ליעב

אין וואָס די פערלאַנגסט פין מיר וועל איך דיר געבען . האָט דער חכם געזאָגט צים קיסר איך פערלאַנג די זאָלסט מיט מיר אַביסעל אַרויס געהן שפאצירען אויף די פעלדער נאָר עס זאָל קיינער ניט מיט געהן . דער קיסר האָט איהם צילייעב געטוהן אין איז מיט איהם געגאַנגען שפאַצירען און פעלד אַריין . האָט דער חכם געפיהרט דעם קיסר דורך אומ־ריינע ערטער וועו זיי זענען אַדורך געגאַנגען דורך די אומ־ריינע ערטער האָבען זיי זיך צו געהאַלטען דיא נעז כדי זיי זאָלען ניט שפירען דעם שלעכטין ריח און דער חכם האָט אויס געשפיגען אויף דעם מיסט . דער קיסר האָט גיפרעגט דעם חכם פאַר וואָס ער האָט איהם געפיהרט אויף אַזאַ אומרריין אָרט ? האָט ער איהם גיענטפערט דער וועג איז דער בענסטער וועג צי צו קומען צו די פעלדער . ווי זיי זענען פערביי געגאַנגען צוואָנציג איילען ווייט פון מיסט האָט זיך דער חכם געמאַכט גלייך ווי מען רופט איהם און איז צוריק געגאַנגען צום דעם מיסט און געמאַכט מיט די הענד גלייך ווי ער רעדט מיט עמיצען דער קיסר האָט גירעכינט אַז ער איז משוגע ווייל ער האָט געזעהן אַז עס רעדט קיינער ניט מיט איהם . ווי דער חכם איז צוריק געקומען צום קיסר האָט איהם דער קיסר גיפרעגט ווער האָט דיך גערופען ? און וואָס האָט ער מיט דיר גירעדט ? האָט איהם דער חכם מיט אַשוואַך הארץ גיענטפערט אדוני המלך איך האָב היינט גיהערט אַ זעלכע בזיונות וואָס איך האָב עס נאָך און מיין לעבען ניט גיהערט האָט איהם דער קיסר גיפרעגט ווער האָט זיך דערוואַגט דיך צו זידלען זאָג נאָר מיר וועל איך איהם הייסען דעם קאָפּ אראָב נעמען . האָט איהם דער חכם געענטפערט אדוני המלך ניט קיין מענש האָט מיך מבייש געוועזען . נאָר דאָס מיסט וואָס איך האָב אויף איהם געשפיגין האָט מיך צוריק גערופען און האָט מיר געזאָגט . די מענש בעל גאוה קום נאָר אַהער און מיר וועלין האָבען אוכיח . די ווייסט דאָך אַז איך בין אַמאהל חשוב געוועזין מען האָט מיך געניצט אויף אַלע גרעסטע ערטער יעדער איינער האָט צו מיר געגליסט ווער עס האָט מיך גיגעסין האָט מיך שטאַרק געלויבט נאָר ווייל איך בין אַריין געקומען צו דיר אין בוך אַריין בין איך אַזו געוואָרען איך בין געוועזין זיס און בין געוואָרען ביטער ווער האָט דאָס מיר גורם גיוועזין ? אַז ניט די די מענטש דער מאַן דיך אַז די קומסט אַרויס פין אַטיפה סרוחה אין וואָס וועט פין דיר ווערען ? פאַר וואָס האָסטו אויף מיר געשפיגען פאַר וואָס שפייסט די ניט אויף דיר אַליין די דאַרפסט דיך שעהמען די דאַרפסט וויסען אז דאָס אלעס האָסטו מיר גורם געוועזען אין דאַרפסט וויסען אז פין דיר וועט אויך אזוי ווערען . הערענדיג די רייד בין איך שטארק מבויש געוואָרען ווייל דאָס מיסט האָט מיר געזאָגט איז אַלעס אמת ווי דער קיסר האָט דאָס דער הערט איז ער געוואָרען שטאַרק

נכנע איז איז געוואָרען ביי זיך שטאַרק נידעריג אַז ער האָט שון גירעדט מיט דער נידעריגסטען מענש :

די שרים האָבין געזעהן אַז נידעריג זייער קיסר זאָל זיין טויג אויך ניט ווייל אַז ער האַלט זיך נידעריג ביי יעדען מענש האָט קיינער פאַר איהם ניט קיין מורא . ווערד די מדינה גאָהר אָבגעלאָזט וואָס איינער וויל טוהט ער האָבין זיי געבעטען ביי דעם חכם אַז ער זאָל זעהן אַז דער קיסר זאָל זיך האַלטען אין מיטעלען וועג ניט צי גרויס אין אויך ניט צי נידעריג . דער חכם איז געגאַנגען צים קיסר אין איהם געבעטען זיי זאָלען ווייטער געהן שפאַצירען זיי זענען ווייטער געגאַנגען אויף דעם זעלבען אָרט ווי זיי זענען צי געקומען צי דעם מיסט זענען זיי שוין געגאַנגען געלאַסען אין האָבין שוין ניט צי געהאַלטען די נעז אין ניט געשפיגען דער חכם האָט זיך ווייטער אָב געשטעלט ביי דעם מיסט אין האָט ווייטער געמאַכט מיט די הענד גלייך ווי ער רעדט מיט עמיצען . האָט איהם דער קייזער גיפרעגט וואָס האָט דיר דאָס מיסט ווייטער געזאָגט איך בין דאָך שוין געגוג נידעריג האָט איהם דער חכם געזאָגט אַז דאָס מיסט האָט איהם געזאָגט יעצט גיטע רייד וועלכעס איך האָב זיך אַביסעל בערוהגט די מענש בּיסט דאָך פאָרט די בעסטע בריאה פין דער וועלט די האָסט דאָך אַגיטען שכל מבחין צי זיין פין גוטעס ביז שלעכטס די דאַרפסט טאַקי וויסען ווי ווייט די מדה פין גאוה ווי מיאוס זי איז ביי גאָט און די אויגען בּיסט דאָך אָבער פאָרט אַמענש די דאַרפסט טאַקי רעכינען אַז דאָס גאַנצע מיסט איז פון דיר עס קומט דאָך אָבער אַרויס אַטובה פון דעם מיסט דורך דעם מיסט וואָס מען מיסטיגט די פעלדער אין גערטנער וואַקסען נייע פרישע פראָכטען אַזוי די מענש די דאַרפסט וויסען אַז ביסט דאָך אַמענש האָסט דאָך און דיר מעהר מעלות פון אַנדערע בעלי חיים ע״כ דאַרפסטו דיך פיהרען (בדרך האמצע) מיטעל . דער קיסר האָט שוין פערשטאַנען וואָס ער מיינט און האָט זיך אָנגעהויבען צו פיהרען בדרך האמצע. פון דעם דאַרפען מיר זיך לערנען אַז אַמענש דאַרף זיך פיהרען בדרך האמצע זיך האַלטען צו גרויס טויג ניט אָבער צו נידריג טויג אויך ניט ווייל דער יצר הרע קען דעם מענש אַראָב פיהרען פון וועג און איהם איינריידען די ביסט זינדיג און וועסט ניט האָבען יענע וועלט לעב דיר חאָטש צו אויף דער וועלט טוה וואָס דיין האַרץ גליסט אמת אַמענש טאָהר ניט זאָגען אַז ער איז אַצדיק אָבער זאָגען אַז ער איז אַרשע טאָהר ער אויך ניט ער דאַרף זיך האַלטען פאַר איין מיטלען מענש קיין רשע איז ער ניט נאָר עפּיס מצות האָט ער יאָ און וואָס מעהר מצות ער וועט טוהן בעסער וועט איהם זיין השי״ת זאָל אונז דערלייכטען אינזערע אויגען מיר זאָלען זעהן וואָס אינז פעהלט און מיר זאָלען מתקן

זיין

זיין וואָס אינץ פעהלט און מיר זאָלען געהאָלפען ווערען בכל טוב אמן :

אַמעשׂה נורא וואס איז פאָרגעקומען אין דער שטאָדט דמשק :

אין דער שטאָדט דמשק איז געוועזען אַרב אַצדיק אחכם ער איז געוועזען בקי אין אַלע שבע החכמות עס איז ניט געוועזען צו איהם דער צווייטער נאָר איין ישמעל (טערק) איז געוועזען אין דמשק וואָס איז אויך געוועזען אַחכם בשבע החכמות מיט איין זאַך איז דער ישמעל געוועזען גרעסער פון דעם חכם אַז ווער עס איז צו געקומען פרעגען וועגען אַ שלאַפען איז ער אַריין געגאַנגען אין אַבעזונדער חדר אַריין און זיך מתבודד געוועזען אַהאַלבע שעה און איז אַרויס געקומען מיט תשובה צו ער וועט ווערען געזונד צו ניין און האָט פונקטליך געטראָפען (אזוי ווי דער תנא ר׳ חנינא בן דוסא) דער רב דער חכם איז עס געוועזען אַוווּנדער ער האָט צו זיך געזאָגט היתכן דער ישמעל זאָל גיכער וויסען פון מיר. פאַר איהם זאָל מען מגלה זיין די ספרי חיים וספרי מתים און פאַר מיר ניט איז ער דען היילינגער פון מיר. דער רב האָט פון דעם גרויס צער געהאַט. ער האָט געטראַכט עצות ווי אַזוי ער זאָל אַריין קומען צו דעם ישמעל און ער זאָל זיך בעקענען מיט דעם ישמעל כדי ער זאָל זיך קענען ביי איהם אויס לערנען די חכמה. דער רב האָט צו זיך גערופען דעם פרנס העיר (דעם ראש הקהל) און איהם געשיקט צום ישמעל ער זאָל איהם זאָגען אַז דער רב וויל צו איהם קומען צו ער גיט איהם רשות צו קומען וייל דער ישמעל איז געוועזען אַגרויס שר ניט יעדע׳ האָט געקענט צו איהם צו קומען אַלע גרעסטע שרים פלעגען זיך צו לאָזען קאָסטען אַסך געלד כדי זיי זאָלען קענען איהם זעהן אין הערען פון איהם אַגיט וואָרט אַברכה. דער פרנס העיר איז אריבער געגאנגען צום ישמעל אין איהם געזאָגט אז דער רב וויל צו אידם קומען זיך מיט אידם זעהן. האָט דער ישמעל איהם גיענטפערט איך האָב טאקי גידערט דאָס אייער רב איז אגרויסער הכם איך וואָלט זיך טאקי געוואָלט מיט איהם זעהן ע״כ געה צום רב אין זאָג איהם אז איך בעט איהם אז ער זאָל תיכף קומען. דער פרנס העיר איז געגאנגען צום רב אין האָט איהם געזאָגט די תשובה פון ישמעל דער רב האָט זיך זייער געפרייט. און איז גלייך געגאַנגען צום ישמעל

ווי דער ישמעאל האָט איהם דערזעהן האָט ער איהם זייער שעהן אויף גענומען און איהם געבעטען זעצין און האָבען צווישען זיך געשמיסט פון פערשידינע זאַכען. צווישען דעם שמיסען האָט דער ישמעאל געפרעגט דעם רב צו ער האָט אַידועה און דער חכמה דער רב האָט איהם געענטפערט יאָ. נאָך דעם האָט ער איהם געפרעגט צו ער האָט אידועה און אצווייטע חכמה און אַדריטע און אַזוי און פיעל חכמות ער האָט איהם אַלעס געענטפערט יאָ. דער ישמעאל האָט איהם געפריוּווט אין פיעל חכמות און ער האָט געזעהן אז ער איז נאָך מעהר חכם פון איהם האָט ער געזאָגט צום רב זאָלסט וויסען אז די האָסט מיך דערפרייט מיט דיין קליגשאפט ע״כ בעט איך דיך אז לכל הפּחות איין מאָהל און דער וואָך זאָלסטו צו מיר קומען און האָט איהם בעגלייט פון זיין שטיב ארויס מיט כבוד גדול אין דער רב איז זייער צופרידען געוועזען פון זיין פערלאנג ווייל אז ער וועט ווערין מיט איהם בעקאנט וועט ער קענען ביי איהם לערנען די חכמה וואָס ער איז שוין לאנג משתוקק זי צו קענען:

עס איז פערביי געגאנגען צוויי טעג דער ישמעאל האָט זייער געוואָלט זיך זעהן מיט דעם רב. ער האָט געשיקט צוויי שלוחים צו דעם רב און איהם געבעטען אַז ער זאָל צו איהם קומען דער רב איז צו איהם געגאַנגען דער ישמעאל האָט געפרעגט דעם רב אויף איין חכמה צו ער קען זי האָט ער איהם געזאָגט אַז ער קען זי זייער גוט איז דער שר געפאַלען דעם רב צו די פיס און איהם געבעטען אַז ער זאָל איהם אויסלערנען די חכמה. האָט דער רב געענטפערט אדוני השר זאָלסט וויסען אַז מיך האָבען די חכמות געקאָסט אויסלערנען זייער אַסך געלד ע״כ וויל איך דיך ניט בחנם אוסלערנען. האָט דער שר געזאָגט צום רב וויפיעל די ווילסט וועל איך דיר געבען און לערען מיך אויס די חכמה האָט דער רב געזאָגט צום שר קיין געלד וויל איך ניט נאָר אויב די וועסט מיך אויסלערנען אַצווייטע חכמה וואָס איך וויים זי ניט וועל איך דיך אויסלערנען די חכמה. האָט איהם דער שר געפרעגט ווי איז פערהאַנען אַחכמה וואָס איך וויים זי און די ניט. איך זעה דאָך אַז די ביסט אמושלם בכל החכמות. האָט איהם דער רב געענטפערט די חכמה צו וויסען צו דער שלאַפער וועט בלייבען לעבען צו ניט דאָס וויים איך ניט און אויב די וועסט זי מיך אויס לערנען וועל איך דיך די חכמה וואָס די ווייסט זי ניט אוסלערנען. האָט איהם דער שר געענטפערט עס איז אַשווערע זאַך איך קען די חכמה ניט מגלה זיין פאַר קיין שום מענש איך בין בעשוואָהרען פין מיינע עלטערין איך זאָל די חכמה ניט מגלה זיין פאַר קיין שום מענש. האָט דער רב איהם געענטפערט איך בין אויך בעשוואָהרען פין מיינע עלטערין איך זאָל די חכמה פאַר קיין שום מענש ניט מגלה זיין נאָר ווייל עס איז דאָך

פאַר

פאַר מיין טובה וועגען כדי איך זאָל זיך אויס לערנען אצווייטע חכמה מעג איך זיכער. ע"כ מעגסטו די אוך מיך אויסלערנען ווייל די פערקויפסט דאך עס ניט פאַר קיין געלד נאָר פאַר אַצווייטע חכמה. האָט אִיהם דער שר געענטפערט איך בעשטעה נאָר עס איז פאַר דיר אַשווערע זאַך האָב איך מורא אַז די וועסט עס ניט קענען אויס האַלטען. האָט איהם דער רב געענטפערט איך נעם אויף מיר אַלעס כדי איך זאָל קענען די חכמה. האָט איהם דער שר געזאָגט געה יעצט אַהיים און זאָלסט פאַסטען צוויי טעג פון היינט ביינאַכט אָהן און פאַר נאַכט זאָלסטו ניט עסין קיין פלייש און ניט טרינקען קיין וויין נאָך דעם עסין זאָלסטו די דיך טובל זיין און זאָלסט דיר אָהנטוהן ריינע מלבושים און די צוויי טעג פון תענית זאָלסטו די דיך יעדען טאָג טובל זיין און דער פריה און פאַר נאַכט און זאָלסט תשובה טוהן:

דער רב האָט דערהערט די רייד איז ער שטאַרק נתפעל געוואָרען און האָט געזאָגט צום שר איך נעם אויף מיר צו טוהן אַלעס וואָס די האָסט מיך געהייסען. האָט איהם דער שר געזאָגט געה יעצט אַהיים און טוה אַלעס און דריטען טאָג זאָלסטו צו מיר קומען וועל איך דיך אויסלערנען דעם סוד. דער רב איז אַהיים געגאַנגען און האָט אַלעס געטוהן וואָס דער שר האָט איהם געהייסען. אויף דעם דריטען טאָג איז ער געקומען צום שר דער שר האָט זיך מיט איהם שטאַרק דער פרייד און האָט איהם געזאָגט איך דערקען און דיר אַז די האָסט אַלעס געטון וואָס איך האָב דיך געהייסען האָט איהם דער רב געזאָגט איך בין נאָך יעצט אויך בתענית האָט איהם דער שר געזאָגט די האָסט גלייך געטוהן. יעצט קום מיט מיר וועל איך דיר ווייזען דעם סוד זיי זענען אריין געגאַנגען און אַחדר אריין (וואָס דאָס חדר איז שטענדיג געוועזין פערשלאָסען און דעם שליסעל פון חדר האָט ער קיינמאָהל ניט איבער געגעבען עמיצען נאָר ער האָט איהם אַליין געהאַלטען) און האָט צוריק פערשלאָסען די טהיר פון דעם חדר זענען זיי אַרוס געגאַנגען און אַגאָרטין אַריין און מיטען דעם גאָרטען איז געוועזען אַטייך לעבען דעם טייך איז גילעגען צווייערליי מלבושים דער שר האָט געזאָגט צים רב מיר דאַרפען זיך טובל זיין איידער מיר געהען אַריין אין אַזאַ היייליג אָרט אַריין נאָך דער טבילה האָבען זיי זיך אָהנגעטוהן די מלבושים וואָס זענען גילעגען אָהנגעגרייט פער זייערט וועגען אין זענען צי געגאַנגען ביז צים עק גאָרטען דאָרט איז געשטאַנען זייער אַשעהן הויז מיט זילבערינע טהירען ווי דער שר האָט געוואָלט עפינען די טהיר האָט ער געזאָגט צים רב זאָלסט זיין נזהר אַריין צי געהן אין דער שטיב אַריין באימה וביראָה זאָלסט טוהן אַלעס וואָס איך וועל טוהן דער שר האָט געעפענט אַ טהיר האָט דער רב דערזעהן די שטיב אַז זי איז זייער שעהן. קייגען דער טהיר שטעהט אַ אָרון זייער אַשעהנער אויף דער אָרון העגנט אַ פרוכת זייער

שעהן אויס געהאָפטען מיט דימאַנטען אין ברילאַנטען. דער שר איז אַריין געגאַנגען אין שטיב אַריין מיט גרויס ציטערניש אין האָט זיך געביקט זיבען מאָהל קייגען דעם היכל. דער רב האָט שטאַרק מורא געהאַט אפשר שטעהט אין דעם ארון אַצלם. אין ער מוז דאָך טוהן וואָס דער שר טיהט ווי אַזוי זאָל ער זיך ביקען צו אַצלם האָט ער צו געמאַכט די אויגען ער זאָל ניט זעהן צו וואָס ער ביקט זיך אין געזאָגט שויתי ד׳ לנגדי תמיד ד״ה איך שטעל זיך פאָהר דער שם הוי״ ב״ה פאַר מיינע אויגען ממילא ביק איך זיך צו גאָט ב״ה. ווי זיי זענען צו געקומען לעבען אָרון האָט דער שר געזאָגט דעם רב מיט אַשטיל קול מיט גרויס אימה ופחד געה עפין אויף דעם אָרון אין דאָרט וועסטו געפינען דיין בקשה דער רב האָט גיעפענט די טהיר פין אָרון וועלכעס זי איז געוועזען פין ריין גאָלד מיט ברילאנטען אין דעם אָרון איז געשטאַנען אַטאָוועל אוף דער טאָוועל איז געוועזען אויף געצייכענט דאָס געשטאַלט פין דער מנורה אין פין אויבען אין געשטאַנען אויף געשריבען מיט גרויסע אותיות דער רב האָט דאָס דערזעהן האָט ער זיך שטאַרק גיפרייד אז ער האָט זיך טאַקע געביקט צים שם הוי״ אין איז צוריק געגאַנגען אין זיך געביקט אין זענען אַרויס געגאַנגען :

האָט דער רב געזאָגט צים שר די האָסט מיר געזאָגט אַז דאָ וועל איך געפינען מיין בקשה צים סוף ווייס איך נאָך גאָר ניט. האָט דער שר געזאָגט צים רב די זאָלסט וויסען די גרויסע אותיות וואָס די האָסט געזעהן איז דער נאָמען פין גאָט וואָס ער האָט בעשאַפען הימעל אין ערד (דער שר האָט געמיינט אַז דאָס ווייסט קיינער ניט נאָר ער און אַז מען קומט צו מיר איך זאָל מתפלל זיין פאַר אַשלאַפען וועגען בין איך זיך טובל און געה אַריין און דער שטיב אַריין אין בין מתפלל באימה וביראָה נאָך דער תפלה עפין איך אויף דעם אָרון און קיק אויף די אותיות לייכטען ווייס איך אַז מיין תפלה איז אָהנגענומען געוואָרען און אוב די אותיות זענען טינקיל ווייס איך אַז דער שלאַפער וועט שטאַרבען :

דער רב איז אַהיים געגאַנגען און האָט אָהנגעהויבען שטאַרק צו וויינען און האָט געזאָגט וועה איז צו מיר וואָס פאַר אַענטפער וועל איך האָבען אויף יענער וועלט אַז אַגוי וואָס ער ווייסט ניט דאָס גרויסטייט פון גאָט ב״ה נאָר ווייל ער ווייסט אַז ער האָט בעשאַפען דיא וועלט גיט ער אָב כבוד גאָט און בשעת ער געהט אַריין און שטיב אַריין געהט ער אַריין מיט אימה ופחד און דורך דעם האָט ער זוכה געוועזין צו דעם גאַנצען כבוד. מיר יודען ווייסען דאָך יאָ ווי גרויס גאָט ב״ה איז וואָס פאַר אַ פערענטפער וועלין מיר האָבען מיר דאַרפען דאָך נאָך מעהר כבוד אָבגעבען גאָט ב״ה און מעהר מורא האָבין פאַר השי״ת מיר זאָלע זוכה זיין עס זאָל אינץ מקוים ווערען דער פסק „ומלאה

הארץ

הארץ דעה״ מיר זאָלען שוין וויסען ווי ווייט מיר דאַרפען מורא האָבען פאַר גאָט ב״ה און מיר זאָלען זוכה זיין צו אַגאולה שלימה בקרב אמן:

איבוּח וואס יודען האָבען געהאַט מיט אַגָלח און דער מדינה תורגמא פאַר דעם מלך הישר סולטאַן שלים.

אין דער מדינה תורגמאָ בזמן המלך סולטאַן שלים דער אוהב היהודים. נאָר די שרים און דער גאַנצער קעניגליכער הויף. זענען געוועזען שנאי יהודים בפרט דער גלח זייערער איז געוועזען אַגרויסער צורר היהודים. ווען זיי זענען זיך צוזאַמען געקומען צום קיסר האָבען זיי אַלץ נאָר גירעדט שלעכטס אויף יודען בפרט דער גלח ער איז שטענדיג געוועזען אַשטן און גירעדט שלעכטס אויף די יודען. דער קיסר האָט זיי אָבגיוועהנד און האָט זיי ניט געוואָלט פאָלגען. דער גלח האָט זיך אַעצה געגעבען און האָט מיט כישוף אַראָב גיבראַכט איין פייער בעת אַלע גוים זענען געוועזין בבית תפילתם און ער איז געשטאַנען און געדרשנת איז אַראָב געקומען אַרום איהם פון אַלע זייטען אַפייער און ער איז געשטאַנען און מיטען פייער איז יעדען איינעם געוועזען אַווינדער דאָס ער שטעהט און מיטען פייער און שאַדט איהם גאָהר ניט אַביסעל שפעטער איז ער אַנידער געפאַלען אויף דער ערד און האָט זיך געמאַכט גלייך ווי ער חלשת מען האָט איהם קוים דערמינטערט און עטליכע מינוט אַרום האָט ער אָהנגעהויבין צו שרייען צום המון און זיי געזאָגט איהר האָט געזעהן וואָס מיר איז היינט פאָרגעקומען איך בין כמעט געשטאָרבען פון שרעק איך בין געשטאַנען און מיטען פייער יעדער רגע האָב איך געמיינט אַז איך ווער פערברענט האָבען זיי איהם גיענטפערט אמת מיר האָבען אַלעס געזעהן:

האָט דער גלח זיי געזאָגט איהר ווייסט ווער דאָס פייער איז געוועזין דאָס איז געוועזען דער מלאך גבריאל ער איז אַראָב געקומען צו מיר מיט איין פייער פון הימעל און האָט מיר געזאָגט אַז איך זאָל זאָגען דעם קיסר אַז ער זאָל צוזאַמען רופען אַלע יודען פון זיין מדינה און זאָל זיי צווינגען זיי זאָלען זיך טויפען. אויב דער קיסר וועט ניט וועלען פאָלגען זאָל ער וויסען אַז און זעכציג טעג אַרום וועט גאָט חרוב מאַכין זיין גאַנצע מדינה גלייך ווי אין סדום:

ווי דער המון האָט דערהערט די רייד האָבין זיי איהם געגלויבט אין עס האָט זיך אין זיי אָהנגעצינדען אשנאָה אויף די יודען אין די אַלע גרעסטע לייר האָבין זיך איינגעזאַמעלט אויף איין אָרט צי טראַכטען אַ עצה ווי אַזוי איבען צי בייגען דעם קיסר אַז ער זאָל מקיים זיין די רייד ווייל זיי האָבין פערשטאַנען אַז דער קיסר וועט זיי ניט גלייבען · זיי האָבין זיך מיישב געוועזען אַז זיי זאָלען געהן צים קיסר אין איהם דער ציילען וואָס זייא האָבין אַליין געזעהן אויב ער וועט זיי גלייבען איז גיט אין אויב ניט זאָלען זיי אין איהם מורד זיין אין טוהן מיט די יודען אַזוי ווי זיי וועט גיפעלין אָהן דעם קייסר'ס רשות. זיי האָבען אַזוי געטוהן אין זענען געגאַנגען צים קיסר אין האָבין איהם אַלעס דער ציילט וואָס זיי האָבין אַליין געזעהן אין האָבען איהם געזאָגט . אויב די ביסט מסכים דער צי זענען מיר גרייט דיך צי פאָלגען אין אויב ניט וועלען מיר אַליין טוהן אין זיך נוקם זיין אין די יודען אויב זיי וועלען זיך ניט וועלען טופען ווייל מיר זענען אַלע איינגישטעלט מיט אינזער לעבען :

דער קיסר האָט גיהערט זייערע רייד ער האָט פערשטאַנען זייער כוונה נאָר ער האָט אָבער געזעהן אַז ער וועט ניט זיי פאָלגען וועט זיין שלעכט ער וועט מיט זיי גאָר ניט מאַכין , האָט ער זיי געזאָגט צי צווינגען אַגאַנצע אומה אַזוי געך קען מען ניט. אַזאָ זאַך מוז מען טוהן מיט ישוב הדעת עס איז ניט קיין לייכטע זאַך איבער צי בייגען אַגאַנצע אומה פין זייער דת אָדער זיי אויס צי הרגנען מיר גיפעלט מען זאָל אַרויס געבען אבעפעהל אויף מיין גאנצע מדינה אז אלע שרי המלוכה אין אויך אלע גדולי ישראל זאָלען זיך צי זאמען קומען צייט צעהן טעג אין מיר וועלען אלע זיך איין זאמלען אויף איין גרויסע זיצונג אין איין שטיב אריין און דאָרט וועלין מיר האָבען אַויכוח מיט די יודען און מיר וועלין זיי דערציילען וואָס איהר האָט דאָ געזעהן וועלין מיר זעהן וואָס זיי וועלין ענטפערין די עצה איז זיי געפעלין מען האָט אַזוי געטוהן מען האָט גישריבין בריף און אַלע שרים פון זיין מדינה און אַלע גדולי ישראל זאָלען זיך צו זאַמען קומען צייט צעהן טעג אויף אַ פערזאַמלונג. דערווייל האָט דער קיסר געשיקט רופען בסוד די גדולי ישראל פון זיין שטאָדט און זיי דערציילט די גאַנצע מעשה אין וואָס זיי רעכינען צו טוהן און וואָס ער האָט זיי מדחה געוועזען מיט זיין עצה איבער דעם זאָג איך אייך אַז ווען איהר וועט קומען אויף דעם פערזאַמלונג און איהר וועט הערין זייערע רייד קענט איהר אייך האַלטען גאַנץ רוהיג און איהר קענט זיי ענטפערין מיט שטאָלץ אַלעס וואָס איהר ווייסט און איהר זאָלט פאַר זיי גאָר ניט מורא האָבען ווייל איך וועל אייך זיין צוהילף די יודען האָבען זייער געדאַנקט פאַר זיין גוטעס האַרץ

ווי :

און אִיהם גֶעווִינשֶׁען אַז עֶר זָאל מַאֲרִיךְ יָמִים זַיין אויף זַיין מלוכה שטיהל בזכות וואָס ער האָט רחמנות אויף יודען און האָבּען זִיךְ גֶעזֶעגענט און אַהֵיים גֶעגאַנגען:

עֶם אִיז גֶעקוּמֶען דְרֵי צֶעהנטֶער טאָג האָבִּין זִיךְ אַלֶע גדולי ישראל אִין דִי שׁוּי המלוכה זִיךְ צוּ זאַמֶען געקוּמֶען אויף דֶעם פֶערזאַמלוּנג מען האָט דֶערצֵיילט פַאר דִי יודֶען דאָס אַלֶעס וואָס זֵיי האָבִּין דאָ גֶעזֶעהן און זֵייער בית התפלה ווִי אַפֵּייעֶר אִיז אַראָבּ גֶעקוּמֶען פון הִימֶעל צוּ זֵייעֶר גלח אִין אִיז נִיט פֶערבּרֶענט געווארֶען און דִי רֵייד וואָס דֶער מלאך גבריאל האָט אִיהם גֶעזאָגט. ע״כ דאַרפט אִיהר יודֶען זִיךְ טוּיפֶען ווֶעט אֵייךְ גוּט זַיין אויף דֶער ווֶעלט אִיהר וועט זַיין שׂרים ונכבדים גלֵייךְ מִיט אִינְק. און הֶערשט אויף יֶענער ווֶעלט אִיהר ווֶעט זַיין און לֶעכטִיגֶען גן עדן גלֵייךְ מִיט אִינְק און אויבּ אִיהר ווֶעט אִינְק נִיט פאָלגֶען ווֶעלֶען מִיר אֵייךְ מוּזֶען אויס הַארגֶענֶען ווייל דוּרךְ אֵייךְ דאַרפֶען מִיר נִיט פֶעלאָהרֶען ווערֶען. האָבֶּען דִי גדולי ישראל גֶיעֶנטפֶערט מִיר ווִינדֶערִין זִיךְ אויף אֵייךְ. אִיהר זֶענט קלִיגֶע מֶענשֶׁען אִין אִיהר זאָלט גלֵייבֶּען אַ זֶעלכֶע בּאַוִישקֵייטֶען שקרִים אִין לִיגֶענט. דֶער גלח האָט דאָס אַלֶעס גֶעטוּהן מִיט כִּישוּף אִיהר ווֵייסט דאָךְ אַז עֶר אִיז אִינְק פוּן לאַנג אַשׂוֹנא א אוּמזוּסטִיגֶער שׂונא מִיר האָבֶּען זִיךְ עֶס נִיט פערדִינט מִיר ווֵייסֶען גאָר נִיט וואָס מִיר האָבֶּען אקֵייגֶען אִיהם אזוי גֶעזִינדִיגט עֶר זאָל זַיין אַזא שׂונא עֶר רֶעדט שטֶענדִיג אויף אִינְק שלֶעכטס נאָר ווייל אִינזֶער גאָט פערלאָזט אִינְק נִיט עֶר האָט נִיט דֶער לאָזט דאָס דֶער קיסר זאָל הֶערֶען זֵיינֶע רֵייד אִיהר ווֵייסט שוֹין פִין לאַנג אז עֶר אִיז אשקרן ארמאי אִין עֶר זוכט נאָר עֶר זאָל זַיין שלֶעכטֶע כוונה ארוֹיס בּרֶענגֶען בּפוֹעל אִין ווייל עֶר זֶעהט אז עֶר מאכט גאָר נִיט בּיי דֶעם קיסר האָט עֶר גֶעמאכט מִיט כִּישוּף אִין האָט אֵייךְ פֶערבּלֶענד אֵייעֶרֶע אוֹיגֶען ווייל עֶר ווֵייסט אז אִיהר גלֵייבּט אִין אִיהם עֶר האָט דאָס גֶעטוּהן כדי אָהנצֶעצִינדען אִין אֵייעֶרֶע הֶערצֶער אַפֵּייעֶר אִין מֶען זאָל אוּם־בּרֶענגֶען אוּם־שוּלדִיגֶע נפשות אָבֶּער מִיר גלֵייבֶּען נִיט אִין זֵיינֶע לִיגֶעִיט עֶס אִיז נאָר בּלויז אַכִישוּף אַ פֶער בּלֶענדִינִיש:

וְוִי דֶער המון האָט דֶערהֶערט דִי יוּדֶענס עֶנטפֶער אִין ווִי זֵיי האָבֶּען מבזה גֶעווֶעזֶען זֵייעֶר גלח פַאר דֶעם נאַנצֶען פּאָבּלִיק. האָט זֵיי דִי זאַךְ שטאַרק פֶערדראָסן אִין דִי רציחה האָט זִיךְ אִין זֵיי אָהנגֶעצִינדֶען אִין זֵיי האָבֶּען תיכף זִיךְ גֶעוואָלט נוֹקם זַיין אִין דִי יודֶען. דֶער גלח האָט גֶעזֶעהן ווִי דֶער המון אִיז גֶעוואָרִין אָהנגֶעצִינדֶען צוּלִיעֶב אִיהם ווייל מֶען האָט אִיהם מבזה גֶעווֶעזֶען. האָט עֶר גֶעזאָגט צוּם המון מֵיינֶע בּרוּדֶער אִיהר דאַרפט אֵייךְ נִיט קרִיגֶען מִיט דִי יודֶען ווייל מִיר קֶענֶען שוֹין זֵיי פוּן לאַנג אַז זֵיי זֶענֶען אַ עם קשה עורף נִיט אַזוֹ גִיךְ גלֵייבֶּען זֵיי. אַפִילוּ זֵייעֶר רבּי׳ן

משה

משה וואָס האָט זיי אויסגעצויגען פון מצרים און האָט זיי געשפּאָלטען דעם ים און האָט געטוהן כמה וכמה ניסים ונפלאות און האָבען איהם אַזוי גיך ניט געגלייבט וויפיעהל מאָהל האָבען זיי זיך מיט איהם געקריגט נאָך פיהל מוה האָבען זיי און איהם געגלויבט ע״כ זאָל איך ניט פערדריסען אויף זיי וואָס זיי שטעלין זיך אַקעגען לאָזט מיך האָבען מיט זיי אַויכוח און איהר שווייגט ווען מיר זעהן ווער עס וועט מנצח זיין:

דער גלח האָט זיך אויס געדרייט צו די יודען און האָט צו זיי געזאָגט מיינע קינדער פאר וואָס ווילט איהר מיר ניט גלייבען און דער גאנצער נביאה וואָס דער מלאך מיכאל האָט זיך צו מיר בעוויזען אזוי ווי דער גאנצער המון זאָגט אייך עדות אז זיי האָבען עס אַליין געזעהן מיט זייערע אויגען וואָס פאר אחילוק איז פון מיר ביז אייער רבי'ן משה וואָס איהר האָט אין איהם ניט געגלייבט ביז ער האָט אייך געוויזען אותות ומופסים ניסים ונפלאות האָט איהר איהם הערשט געגלייבט איך האָב דאָך אויך בעוויזען אַזאַ גרויסען אות ומופת עס האָט מיך אַרום גערינגעלט אַפייער אין בין ניט פערברענט געוואָרין דאַרף מען האָבען אַגרעסער מופת פון דעם ? האָבען איהם די יודען גיענטפערט אָבער די ביסט דאָך אַליין מודה אַז מיר זענען אעם קשה עורף מיר גלייבען ניט אַזוי גיך אַפילו און משה'ן האָבען מיר ניט געגלייבט ביז ער האָט אינז געוויזען כמה ניסים ונפלאות. אָבער איין זאַך האָסטו פערגעסין וואָס משה האָט געטוהן וואָס דאָס קען קיין שום בן אדם קען דאָס ניט טוהן נאָך דעם האָבין מיר הערשט און איהם געגלייבט. האָט ער זיי גיפרעגט וואָס איז די זאַך וואָס משה האָט דאָס געטוהן אפשר וועל איך אויך עס קענען טוהן ? האָבען איהם די יודען גיענטפערט. משה איז אויף געגאַנגען און הימעל אַריין און איז דאָרט געוועזין מערציג טעג און פערציג נעכט און האָט ניט גיגעסין און ניט געטרינקען און האָט אינז אַראָב געברענגט אתורה. ע״כ אויב עס וועט זיך געפינען אַמענש וואָס ער וועט ווייזען אַז ער וועט פאַסטען פערציג טעג וועלין מיר איהם גלייבען און מיר וועלין טוהן וואָס ער וועט אינק הייסען:

האָט דער גלח גיענטפערט די יודען איך קען אויך אַזוי טוהן איך נעם זיך אונטער צו פאַסטען פערציג טעג אין פערציג נעכט איך זאָל גאָר ניט עסין אין ניט טרונקען אָבער דאַמאָלסט וועט איהר מיר שוין גלייבען ? האָבין איהם די יודען גיענטפערט אויב אַזוי די וועסט דאָס בעווייזען וועלען מיר דיך פאָלגען וואָס די וועסט אונז הייסען, ווי דער קיסר מיט די שרים האָבען דערהערט דעם אָבמאַך וואָס די יודען האָבין אָבגעמאַכט מיט דעם גלח האָבין זיי זיך שטאַרק געפרייט דער קיסר האָט' געהייסען שרייבען צוויי קוויטלין אַז דער גלח נעמט זיך אונטער צו פאַסטען פערציג מעת לעת אין אויב ער

וועט

וועֶט אויסהאַלטעֶן מוזען די יודעֶן זיך טויפעֶן אין אויב זיי וועֶלעֶן זיך ניט וועֶלעֶן טויפעֶן מעֶג מעֶן מיט זיי טוהן וואָס מעֶן וועֶט וועֶלען. אין אויב דעֶר גלח וועט ניט אוס האַלטען די פעֶרציג טעֶג איז אַ סימן אַז דעֶר גלח איז אַשקרן אין זיינעֶ רייד זענעֶן שקר אין עֶס איז נאָר געֶוועזען מעשה כישוף אין די יודען זעֶנעֶן עֶרליך אין פריי צי פיהרען זייעֶר אַמונה אין די יודעֶן מיט דעֶם גלח האָבין זיך אויף די קוויטליך גיחתמת אין איין קוויטיל האָט מעֶן געגעֶבעֶן די יודעֶן אין דאָס צווייטעֶ האָט דער קיסר צי געֶנימען דעֶר קיסר האָט געהייסעֶן אויף בויעֶן אַשטיב לעֶבעֶן זיין פּאַלאַץ פאַר דעם גלח׳ס וועגען אין האָט געזאָגט צים גלח אַז עֶר זאָל זיך צי גרייטעֶן אַריין צי געֶהן אין דעֶם חדר אַריין אין מעֶן זאָל איהם דאָרט פעֶרשליסעֶן אין עֶר זאָל דאָרט זיצעֶן אַליין גאַנצעֶ פעֶרציג טעֶג מעֶן האָט פאַרטיג געֶמאַכט דאָס שטיבעֶל האָט דעֶר קיסר געֶשיקט נאָך איהם עֶר איז אַריין געֶגאַנגעֶן אין שטיבעֶל אַריין בכבוד גדול עֶר האָט ביי זיך געֶטראַכט אַז ווען עֶר וועֶט אַרויס געֶהן פין שטיבעֶל אַרויס נאָך פעֶרציג טעֶג וועֶט עֶר איבעֶר נעֶמעֶן די מלוכה אין דעֶר קיסר האָט אנידעֶר גישטעֶלט שומרים פין זיין מיליטעֶר אין אויך פין יודעֶן כדי עֶס זאָל איהם קיינעֶר ניט צי ברעֶנגעֶן קיין עֶסין:

דעֶר גלח האָט זיך אָהנגעגרייט מיט צו נעֶמין אַגרויס וואַקסעֶן ליכט די גרעֶב האָט עֶס געהאַלטעֶן אַהאַלבעֶ אייל און עֶר האָט אָהנגעֶזאָגט זיינעֶ משרתים אַז זיי זאָלעֶן איהם מיט נעֶמעֶן דאָס ליכט מיט ביכעֶר עֶר זאָל האָבען וואָס צו לייעֶנען די גאַנצעֶ פעֶרציג טעֶג וואָס עֶר וועֶט דאָרט זיין פעֶרשלאָסעֶן די שומרים האָבעֶן איהם בעֶזיכט בשעת זיין אַריין געֶהן און האָבעֶן געֶזעֶהן אַז ער נעמט זיך גאָר ניט מיט קיין עֶסין שום עֶסין און ניט קיין טרינקעֶן נאָר דאָס וואַקסען ליכט צו לייכטעֶן מיט די ביכעֶר און איין היטעֶל און איין טישעֶל און אַשטוהל און מעֶן האָט דאָס שטיבעֶל פעֶרשלאָסען און פעֶרחתמיט מיט דעֶם קיסרס חתימה. עֶס איז פעֶרביי געֶגאַנגעֶן עטליכעֶ טעג די שומרים האָבעֶן זיך צו געֶרוקט נאָהנט צום שטיבעֶל האָבען זיי גיהעֶרט ווי עֶר זאָגט זיך זיי תפלה גאַנץ הויך עס איז פערביי געגאַנגעֶן צוואָנציג טעֶג עֶר האָט אַלץ געזאָגט זיין תפלה מיט אַהויך קול גלייך ווי דעם ערשטען טאָג די יודישעֶ שומרים האָבעֶן פון דעֶם געֶהאַט גרויס עגמת נפש זיי האָבעֶן געזעֶהן אַז עֶר לעבט נאָך האָבען זיי דאָך געֶזעהן אַז ער וועט אויס האַלטען די גאַנצע טעג האָבעֶן זיי דאָך שוין געֶוויסט וואָס אויף זיי וואַרט אַז זיי וועלין ח״ו קיין תקומה ניט האָבען אמת זיי האָבען געגלייבט אַז דאָס איז ניט קיין געטליכע זאַך נאָר אַפילו דאָס אַכישוף איז דאָך אויך שלעכט האָבען זיי די זאַך מודיע געֶוועזין דעם רב. דער רב האָט תיכף צוזאַמען געֶרופען אַלע יודען און מעֶן האָט גוזר תענות געֶוועֶזין און מעֶן האָט געֶזאָגט סליחות און געֶבעֶטעֶן

צו השי״ת ער זאָל דאָס טוהן פאַר זיין הייליגען נאָמען וועגען און ער זאָל מיט זיי ניסים טוהן אַז דעם גלחס שקר זאָל אַרויס געוויזען ווערען און די יודען זאָלען ח״ו ניט פערלאָרען ווערען:

נאַט האָט צו געהערט זייער געבעט דער קיסר האָט אויך אַלע מאָהל גיפרעגט וואָס מען הערט צו דער גלח לעבט נאָך און דער קיסר האָט געגלייבט אַז ער וועט אויס האַלטען די פערציג טעג ווייל אַז ער האָט שוין אַזוי לאַנג אויס געהאַלטען וועט ער ווייטער אויך אויס האַלטען ער האָט געגלייבט אַז עס איז מעשה כשפים נאָר דאָס קען מען דאָך ניט אוס ווייזען, ער האָט רחמנות געהאַט אויף די יודען און האָט אויך מורא געהאַט פאַר זיך ער זאָל איהם ניט צו נעמען די מלוכה. דאָס פאָלק וועט איהם האַלטען פאַר אַ גאָט און וועלין זיכער איהם מאַכען פאַר אקיסר. האָט דער קיסר ביי זיך געטראַכט א מענש זאָל לעבען פערציג טעג אָהן עסין איז ניט מעגליך עס מוז דאָרט עפיס זיין ער מוז אַליין געהן און זעהן וואָס דאָרט איז. ער איז געגאַנגען עטליכע מאָהל און האָט גיהערט ווי ער זאָגט זיין תפלה מיט אַהויך קול ווי שטענדיג. דער קיסר איז אַהיים געגאַנגען טרויעריג. אַמאָהל איז דעם קיסר איינגעפאַלען שפעט ביינאַכט צו ציו געהן הערין און מיט געגומען אַ געבויר און איז צו געגאַנגען שטילערהייט אַלע שומרים זענען שוין געשלאָפען און האָט אויסגעבויערט אַלאָך און דער טהיר און האָט געזעהן ווי דער גלח האָט א טיהראַלע און דעם גראָבען וואַקסען ליכט און האָט ארויס גענומען אַפלעשילע און האָט אַביסעל פון דעם פלעשיל געטרינקען און האָט עס צוריק פערמאַכט און צוריק אַריין גישטעלט און ליכט אריין. נאָך דעם האָט ער פון אצווייטע זייט ווייטער ארויס גענומען אַפלעשעל און אויך געטרינקען און צוריק. גישטעלט נאָך דעם האָט ער זיך געלייגט שלאָפען. האָט דער קיסר ביי זיך געטראכט יעצט ווייס איך שוין פאַר וואָס ער איז אַזוי געזינד דער קיסר איז זיך אַהיים גיגאנגען, די צווייטע נאַכט איז ער ווייטער געגאנגען און געזעהן דאָס זעלבע וואָס ער האָט פריה האָט ער געשיקט רופען די יודען און האָט זיי געכטען און דער פריה האָט ער געשיקט רופען די יודען און האָט זיי געזאָגט איהר זאָלט גאָהר ניט מורא האָבען אייער גאָט איז מיט אייך. און האָט זיי דערציילט אלעס וואָס ער האָט געזעהן אין די צוויי נעכט און האָט זיי געזאָגט ווען עס וועט זיך ענדיגען די פערציג טעג וועט ער דאָך קימען צו מיר וועל איך שוין זעהן אז זיין שקר זאָל נתגלה ווערין. די יודען האָבין געדאנקט דעם קיסר און זענען זיך אַהיים געגאנגען:

עם האָבין זיך געקאָנטשעט די פערציג טעג דער גלח איז אַרויס געגאַנגען געזינד דער המון האָט זיך געפרייט זיי וועלען זיך יעצט קענען נוקם זיין אין די יודען יעדער איינער האָט זיך אָהנגעגרייט איינער האָט זיך געשאַרפט זיין שווערד איינער אַ מעסער איינער אַ האַק איינער האָט אָהנגעגרייט האָלץ ער זאָל

זאָל פערברענען די יודעשע הייזער פון אַלע שטעדט זענען זיך צי זאַממען געקומען זיי זאָלען זיין גרייט בשעת דער גלח וועט אַרויס געהן פון שטיבעל ארויס. אין די אַלע שרים אין זייערע זעלבער רייטער מען האָט געמאַכט אַגרויסען פאַראַד מען האָט בעדעקט די טוהרען אין פענצטער מיט זיידענוואַריג אויף די גאַסען וואָס דער גלח האָט בעדאַרפען אַדורך געהן האָט מען אויס געבעט מיט דיוואַנעס דאָס מילִיטער איז געשטאַנען אויס געשטעלט אין אָרדנונג מיט אַלע מינים כלי שיר מען האָט געמאַכט פאַר דער גלח׳ס וועגען איין חשוב מלבוש מען זאָל איהם אָהנטוהן מען האָט געפענט דאָס שטיבעל אין די אַלע שרים האָבען זיך צי איהם געבוקט אין ער האָט ביי זיך געטראַכט יעצט וועל איך ווערען קיסר אין ער איז זיך אַרויס געגאַנגען בקומה זקופה מיט גיאות (שטאָלץ) אין אַלע שרים זענען געגאַנגען אַרום איהם אין מוזיק האָט געשפיעלט אין פיעל מיליטער זענען געגאַנגען פאָראויס אין אַ המון כחול הים איז איהם נאָך געגאַנגען אין זיי האָבין זיך געשטיפט איהם צי זעהן איהם צי געבען אקיש אין ווער עס האָט ניט געקענט איהם געבען אקיש זענען נאָך געגאַנגען פון הינטען אין האָבען געקישט די ערד וואָס ער איז אויף איהר געטרעטען דער כבוד זיינער איז געוועזען אין שיעור. מען האָט איהם אַזוי אַריין געפיהרט צים קיסר מיט כבוד:

דער קיסר האָט איהם געזאָגט לפנים יעצט ווייס איך אז דיינע רייד זענען אמת וואָהל איז דיר. יעצט דארף מען שיקען נאָך די יודען אין הערען וואָס זיי וועלען יעצט ענטפערין. דאַכט זיך אז יעצט מוזען זיי זיך טויפען מען האָט געשיקט רופען די יודען אין אלע גוים האָבין געלאכט אין געשפעט פון זיי אין האָבין זיי געזידעלט אין מען האָט זיי בעוואָרפען מיט שטיינער אין מען האָט זיי געזאָגט עס איז געקומען די צייט איהר זאָלט אייך טויפען אָבער מען זאָל אייך הרגנען די יודען האָבען ניט געקענט געהן צים קיסר פון די שטיינער וואָס מען האָט זיי געוואָרפען אין די בזיונות וואָס מען האָט זיי מבזה געוועזען אין פין דעם שפייען וואָס מען האָט אויף זיי געשפיגען זיי האָבין פיהל געליטען ביז זיי זענען אריין געקומען צים קיסר ווי זיי זענען אַריין געקומען צים קיסר האָט זיי דער קיסר געזאָגט יעצט האָט איהר נאָך אויף וואָס צי זאָגען יעצט דאַרפט איהר שוין זיכער גלייבען אין אינזער גלח וואָס האָט בעוויזען אַזאָ זאַך און איהר מיזט אייך טויפען און איהר וועט זיין גלייך מיט אינז און דאָס וועט זיין פאר אייך א טובה אזוי ווי איהר האָט אייך מחייב געוועזען. האָבין די יודען גיענטפערט מיר האַלטען נאָך ביי אונזערס מיר זענען שטארק און אינזער אמונה און מיר גלייבען ניט אז ער איז געבליבען לעבען אָהן עסין ווער ווייסט וואָס עס איז דאָרט געשעהן ער האָט זיכער געטוהן א תחבולה ער

זאָל

זאָל דאָרט קענען לעבען אָבער ער זאָל גאָר ניט האָבען גיגעסין איז ניט מעגליך· האָט דער המון זיי גיענטפערט דאָס שטיבעל איז דאָך געוועזין פערשלאָסען אין די שומרים האָבען דאָך געהיטען פון אַלע זייטען און ניט צו געלאָזט קיין שום מענש צו איהם און איהר האָט דאָך גישטעלט אייערע שומרים ווי אַזוי קענט איהר נאָך זיין אין ספק און קלעהרען אַז ער האָט געגעסין אין דעם שטיבעל איז דאָך גאָר ניט געוועזען נאָר דאָס ליכט און די ביכער דער גלח האָט זיך אָהנגערופען אין דעם שטיבעל איז דאָך נאָך דאָ אַלעס וואָס עס איז געוועזען מען האָט דאָך נאָך גאָר ניט אַרוס גענימען קען מען דאָך אַהין געהן און דיא זאַכין אַהער ברענגען אַלעס וואָס נאָר דאָרט איז דאָ אין מען וועט זעהן צו עס איז עפיס דאָ אַמין עסין אָבער טרינקען, דער קיסר האָט אַריבער געשיקט און מען האָט גיברענגט אַלע זאַכען וואָס דאָרט איז געוועזין דאָס ליכט און די ביכער מען האָט גוט אָהנגעקוקט די זאַכען און מען האָט געזעהן אַז עס איז ניט דאָ קיין שום זאַך פון אַמין עסין. דער קיסר האָט גענימען דאָס ליכט און דער האַנד אַריין און עס גוט אַדורך געקוקט און געזיכט צו ער וועט עפיס אָהנזעהן אַציייכען ער האָט זיך שטאַרק געוואונדערט היתכן איך האָב אַליין געזעהן מיט מיינע אויגען ווי ער האָט אַרויס גענימען פון ליכט צוויי פלעשליך און יעצט זעה איך גאָר ניט אָהן קיין צייכין פאַר גרויס כעס האָט ער גענימען דאָס ליכט און עס געוואָרפען און דער ערד און האָט געזאָגט וואָס דאַרף מען קוקען מען זעהט דאָך אַז עס איז ניט דאָ קיין פאַלדשקייט ווי ער האָט געוואָרפען דאָס ליכט אויף דער ערד איז דאָס ליכט צו בראָכין געוואָרען אין עס איז אַרוס געפאַלען די צוויי פלעשליך וואָס איז דאָרט געוועזען אַזאַ געטראַנק וואָס אַז מען טרינקט פין דעם איין לעפעל אין מעת לעת זעט עס אָהן אַזוי גיט ווי עסין אין טרינקען ווי דער המון האָט דאָס דערזעהן זענען אַלע געבליבען שטעהן אין האָבין ניט געוויסט וואָס דאָס איז:

האָט דער קיסר גיפרעגט דעם גלח וואָס די פלישליך זענען? ער איז אָבער געבליבען זיצען כאבן דומים אין האָט גאָר ניט גיענטפערט. האָט דער קיסר געזאָגט צו זיינע שרים אין צו דעם המון וואָס איז געשטאַנען אַרום איהם איהר זעהט מיט אייערע אויגען ווי אַזוי מיט זיין ליגענד האָט אונז געוואָלט אָהנריידען אַז מיר זאָלען פערגיסען אום־שולדיג בלוט אין ברענגען אויף אונז אַזאַ זינד נאָר גאָט האָט אינז מציל געוועזען מיר זאָלען ניט פערגיסען ריין בלוט דער המון האָט אַראָב געלאָזט זייערע אויגען צו דער ערד זיי האָבין ניט געהאַט וואָס צו ענטפערין האָט דער קיסר זיך געווענדעט צו די יודען אין האָט זיי געזאָגט איך גיב אייך איבער אייער שונא אייך אין די הענד אַריין נעמט

אין זייט איינך אין איהם נוקם אין טהוט איהם אזוי ווי ער האט איינך געוואָלט טוהן. דער המון איז אַוועק געגאַנגען בפחי נפש אין זייער שמחה איז זיי צושטערט געוואָרען. אין די יודען האָבען גענימען דעם גלח אין האָבין איהם אַרום געשלעפט אין אַלע גאַסען אין האָבין זיך אין איהם נוקם געוועזין אין האָבין איהם צושניטען אויף שטיקער אין האָבען זיי געוואָרפען פאַר די הינד מיר זאָלען זוכה זיין צו זעהן ניסים אין זאָל אונז אויס לייזען פון גלות במהרה בימינו אמן:

אַ קלוגען איינפאַל מהרב הגאון מוה"ר ארי' לייביש ליפשיטץ דער רב פון וויזשניצא דער בעל מחבר פון ספר ארי' דבי עילאי.

אין וויזשניצאָ האָט געוואָהנט אַ איש נכבד אַגרויסער תלמוד חכם און אַגרויסער עושר און ער האָט געהאַט אַוויין שענק. פלוצלינג איז ער אָרים געוואָרין זיין ווייַן איז קאַליע געוואָרען און ער האָט פערלוירען זיין גאַנץ געלד. ווי ער האָט געזעהן אַז ער קען זיך ניט קיין עצה געבען דער הינגער הערשט ביי איהם און שטיב. ער האָט ניט געוויסט וואָס צו טוהן איז איהם איינגעפאַלען ער זאָל אַוועק פאָהרען קיין אָהנגאַרן און זאָל זיך דאָרטען זיכען עפיס צו פערדינען ער זאָל קענען מאַכען עפיס געלד ער זאָל קענין זיך מאַכען צוריק אַמסחר ער זאָל זיך קענען דערנערען בכבוד. ער איז אַוועק געפאָהרען קיין אונגאַרען און איז געוואָרען מלמד ביי איין עושר וואָס האָט געהאַט אַוויין האַנדיל ער האָט געלערענט מיט די קינדער באמונה און ווען ער האָט ניט געלערינט פלעגט ער אַריין צו געהן און שענק אַריין און צו העלפען צו דעם מסחר ער האָט נושא חן געוועזען ביי דעם עושר און ער האָט איהם מוסיף געוועזען אוף זיין שכירות ביז פינף הונדערט רייניש אַ יאָהר. ער איז ביי איהם געוועזען אַצייט ביז עס איז איהם שוין געקומען צוויי טויזינד רייניש איז ער צו געגאַנגען צום בעל הבית און האָט זיך מיט איהם אָב גירעכינט און ביי איהם אָב גענימען זיין שכירות און האָט געזאָגט דעם בעל הבית דאָס ער וויל שוין אַהיים פאָהרען. דער בעל הבית האָט איהם געגעבען אַפעסיל גוטען וויין במתנה דאָס איז געוועזען פאַר פסח. און עס איז פונקט געקומען אַ וויזשניצער ווייַן שענקער צו דעם בעל הבית קופען וויין דאַמאָלס איז נאָך

ניט

ניט געוועזען קיין באַהנעך. נאָר ווי דעם ווייטסטען וועג האָט מען געמוזט פאָהרין מיט פידרען. דער ווישניצער ווייך שענקער האָט געדינגען פיהרען מען זאָל איהם אָב פיהרען דעם וויין קיין ווישניצאָ. האָט דער בעל הבית געזאָגט צו דעם מלמד דאָס געלד איז דאָך זייער שוועהר וויל דאַמאָלס איז ניט געוועזען קיין פאַפירען געלד נאָר זילבער אָבער קיפער געלד אין צוויי טויזענד רייניש זילביר איז דאָך אַ פערנעם. ע״כ איז מיין עצה די זאָלסט אַריין לייגען דאָס געלד אין דעם פעסיל וויין אַריין אין דער וויין שענקער וועט עס שוין דיר אַהיים פיהרען אין דער היים וועסטו עס אָב נעמען אין וועסט דיר אַרויס גענמען דאָס געלד די עצה איז דעם מלמד זייער געפעלין אין האָט אַזוי געטוהן ער האָט אַריין געלייגט דאָס געלד אין פאס וויין אַריין אין מען האָט עס אויף געלייגט אויף דעם ווישניצער וויין שענקערס פיהר:

דער מלמד האָט אַהיים געשריבען צו זיין בני בית אַבריף אַז ער קומט אַהיים אין ברענגט מיט זיך טויזענד רייניש די אַנדערע טויזענד רייניש האָט ער פערלייקענט אפילו פאַר זיין ווייב. דער וויין איז אָהנגעקומען קיין ווישניצא דער וויין שענקער האָט פערשטאַנען אַז זיכער האָט דער בעל הבית געגעבען דעם מלמד דעם בעסטען וויין וויל ער האָט געזעהן חי וויים דער בעל הבית האָט איהם ליעב. האָט ער אויס געביטען אין האָט געגעבען דעם מלמד אַ געמיינער פעסיל וויין אין זיך גענימען דאָס בעסערע. דער מלמד האָט אָב גענימען דאָס פעסיל וויין אין האָט עס געפענט דאָס פעסיל האָט ער גיזעהן אַז דאָס געלד איז ניט דאָ איז איהם פינצטער געוואָרין פאַר זיינע אויגען אין אויך זיין ווייב האָט גיהערט אַז ער ברענגט אַהיים טויזינד רייניש האָט זי דער וויל געמאַכט מלבושים פאַר זיך אין פאַר די קינדער אין האָט אַריין גענימען אין שטוב אַריין חפצים אַלץ האָט זי געבאָרגט יעצט ער איז אַהיים געקומען זענען אַלע בעלי חובות געקומען מאָהנען דאָס געלד וואָס זיין ווייב האָט ביי זיי געבאָרגט ער האָט ניט געוויסט וואָס צו טוהן פאַר גרויס עגמת נפש איז ער ניט אַריין געגאַנגען צום רב זיך צו זעהן מיט איהם:

דער רב האָט איהם בעגעגענט אין גאַס אין האָט איהם גיפרעגט וואָס ער קומט ניט צו איהם דער ציילט ער אים די גאַנצע מעשה אין האָט זיך מתנצל געוועזען פאַר דעם רב ווי שלעכט איהם איז זיין ווייב האָט אָהן געבאָרגט געלד אין ער קען עס ניט אָפ בעהמין. האָט איהם דער רב גיענטפערט האָב ניט קיין מורא איך וועל אָב בעמען דיין געלד עס וועט דיר גאָר ניט פעהלען. דער רב האָט געהייסען דעם שמש ער זאָל אויס רופען און שוהל און אַלע בתי מדרשים אַז דעם וויין וואָס דער וויינשענקער האָט גיברענגט איז יין

נסך

נסך מען טאהר איהם ניט ניצען. וויל ער זאגט אז ער האט דעם מלמד׳ס ויין ניט אויסגעביטען האט דאך עס א גוי וואס האט עס געפיהרט דעם ויין פערביטען ע״כ איז דאך דער וויין אסור:

דער סוחר איז געגאנגען צום רב און האט געזאגט צום רב איך אליין האב אויס געביטען דעם וויין איך וועל איהם אב געבען דאס געלד איך האב גוט אכטונג געגעבען אויף דעם וויין דער וויין איז אמת כשר. האט דער רב איהם געענטפערט אפשר בעטרעפט דער שאדען (ד״ה דער חילוק פון יין נסך ביז כשר׳ן וויין) בעטרעפט מעהר ווי דאס געלד פון דעם מלמד ע״כ מוזט דו שווערען אז די האסט דעם וויין אבגעהיטען דער סוחר האט געשווארען און האט אב געגעבען דעם מלמד דאס פעסיל וויין מיט דעם געלד און דער מלמד האט אב געגעבען אלע חובות און האט געהאט אליסטיגען יו״ט:

א ווינדערליכע מעשה פון ר׳ הירש מרימנוב זצ״ל.

דער רבי ר׳ הירש רומנובער האט געהאט ביי זיך איונגעל אמשרת. אמאהל און ווינטער האט דער רבי געזאגט צו זיין משרת געה ארויס פון מיין שטיב איך וויל ניט די זאלסט ביי מיר זיין. דאס יונגעל האט אהנגעהויבען צו וויינען און געזאגט רבי ווי וועל איך יעצט געהן עס איז דאך קאלט און איך בין דאך נאקיט און בארוויס און די גבאים האבען אויך געבעטען פאר איהם דער רבי האט זיך געהאלטען ביי זיינעם ער זאל שוין אוועק געהן פון איהם ער זאל זיך ניט געפינען און דער שטאדט. דאס יונגעל האט געמוזט ארויס געהן פון רבי׳ן און אויך פון רומנוב און איז אדורך געגאנגען דארך אקרעטשמי לעבען רומנוב ער האט געבעטען די בעל הבית׳טע זי זאל איהם לאזען נעכטיגען זי האט איהם געהייסען נעכטיגען דאס יונגעל האט זיך געלייגט שלאפען. שפעט ביינאכט זענען אדורך געפאהרען דורך דער קרעטשמע סוחרים און זענען אריין געגאנגען אין קרעטשמע אריין זיי האבין אויף געוועקט די בעל הבית׳טע און האבען זיך געהייסען צי גרייטען עסין זיי האבין גיגעסין און געטרונקען זיי זענען געוועזען גרויסע עשירים זיי זענען אביסעל שיכור געווארין האבין זיי געזוכט אין שטיב עמיצען זיי זאלען קענען מיט איהם פערברענגען א ביסעל זייער צייט זיי האבין געפינען דאס יונגעל זיי האבין איהם אויף געוועקט און האבין איהם געגעבען עסין און טרינקען:

די בעל הביתטע איז געוועזען פין דעם צי פרידען ווייל זי האט דערוויילט געלייזט אסך געלד די סוחרים האבין זי געפרעגט צו זי האט איונגעל אבער אמיידעל זי האט גיענטפערט אז זי האט אקליין מיידעל אין האט זיי געוויזען דאס מיידיל. די סוחרים האבין גיפרעגט דאס מיידעל צו זי וויל דאס יונגעל פאר אחתן וועלען מיר מאכען פאר איערט וועגען אחתונה און אסעודה דאס מיידיל האט כמעט ניט פערשטאנען וואס מען מיינט דאס. נאר ווייל זי האט געוואלט אז איהר מוטער זאל לייזען געלד האט זי געזאגט יא ווייל זי האט געוויסט אז איהר מוטער וועט לייזען פאר ברויט און פלייש און אלעס וואס מען דארף אויף אסעודה און די מוטער האט איהר צו גירעדט זי זאל זאגען אז זי בעשטעהט. ביי זיי האט עס אויס גיזעהן פאר אגילעכטער. די סוחרים האבען געמאכט אחתונה כדין וכדת דאס יונגעל האט מקדש געוועזען דאס מיידעל כדין וכדת. ווי זיי דאבען גיענדיגט די סעודה האבען זיי בעצאהלט וואס עס איז געקומען און זענען זיך אוועק געפאהרען און דער בעל הבית איז ביי דעם אלעמען ניט געוועזין:

אין עטליכע שעה ארום איז דער בעל הבית אהנגעקומען זיין ווייב האט איהם דערציילט וואס דא איז געוועזען די סוחרים האבען איהר געגעבען אסך געלד צו לייזען און האט איהם דערציילט פון דער חתונה וואס זיי האבין דא געמאכט דער בעל הבית איז געוועזין א איידילער יוד איהם איז עפיס די מעשה ניט גיפעלין ער האט מורא געהאט אויב די קדושין זענין ניט קיין קדושין ער האט גיפרעגט דאס יונגעל פון וואנען ער איז? און וואס ער טהוט דא? ער האט איהם דערציילט אז ער איז געוועזען אמשרת ביי דעם רבי'ן און רומנוב און דער רבי האט איהם ארויס געטריבען. עס איז טאג געווארען האט דער בעל הבית איינגעשפאנט זיין פיהר און איז געפאהרען מיט דעם יונגעל קיין רומנוב צום רבי'ן אזו ווי זיי זענען אריין געקומען איז זיי דער רבי אקיגען געגאנגען און האט זיי געזאגט מזל טוב און האט געזאגט צום בעל הבית איך האב גיזעהן אז דיין טאכטער דארף זיין דעם יונגעלס ווייב און איך האב ניט געוויסט ווי אזו די זאך וועט זיין די ביסט אעושר און ער איז א ארים יונגעל ווי אזוי וועסטו וועלין נעמען אזא ארים יונגעל האב איך איהם אוועק געשיקט פון מיר כדי ער זאל קענען נעמען דיין טאכטער און געלויבט איז השי"ת אז די זאך איז נגמר געווארען אז ער איז געווארין דיין איידים יעצט קענסט דיך משער זיין ווער די סוחרים זענען געוועזען וואס האבען געמאכט די חתונה דאס איז קיין מענשען ניט געוועזען נאר שליחים פון גאט די דארפסט דיך ניט מצער זיין ווייל גאט האט אזו געהייסען. ווער קען זיין דאגעגען דער זכות פון דעם צדיק זאל אויף אינז מגין זיין:

א וואונדערליכע מעשה פון הצדיק המקובל דער בעל מגלה עמוקות וואס זי איז פערשריבען און פנקס אין קראקא.

אין קראקא איז געוועזען א יוד א עושר א תלמוד חכם א צדיק דער עושר האט געהאט א מנהג או אלע טאג ווען ער פלעגט געהן און בית המדרש אריין פלעגט ער גייענדיג אויף דעם וועג טהיילען צדקה און די ארימע לייט פלעגין זיך אנידערשטעלין אויף דעם וועג צו נעמען ביי איהם א נדבה. צווישען די ארימע לייט איז געווען א גוי וואס ער פלעגט אויך נעמען ביי איהם א נדבה א מאהל איז געקומען דער גוי צום יוד און האט איהם דערציילט אז די גוים האבען זיך אבגיקלעהרט זיי זאלען זיך איינזאמלען אויף איין בעשטימטען טאג מען זאל ח״ו אויסהארגינען אלע יודען ע״כ זאלט איהר זעהן א עצה די זאך צו בעווארינען נאר איך בעט אייך אז די זאלסט ניט אויסזאגען פאר קיינעם אז איך האב עס דיר דערציילט. דער עושר איז אריבער געגאנגען צום רב דער בעל מגלה עמוקות און האט איהם דערציילט די מעשה. האט דער רב גיזאגט אז מען זאל געהן ביי נאכט אויף דעם בית עלמין און מען זאל זיך אהנטוהן ווייסע מלבושים און דעם טלית און קיטעל און יעדען איינער זאל האלטין א ליכט און דער האנד מען האט אזוי געטוהן:

האלבע נאכט זענען די גוים געקומען און שטאדט אריין ווי זיי האבען דערזעהן ווייסע מענשען האבין זיי גירעכינט אז דאס איז מתים האבין זיי מורא בעקומען און האבען גיזאגט אז די מתים האלטען מיט איינז מלחמה וועלין מיר גאר ניט קענען מאכען און זענען אטלאפען עס איז געוועזען פינסטער איז איינער געפאלען אויף דעם צווייטען און האבען זיך צו קלאפט דאס בית עלמין פון קראקא איז לעבען ווייסיל און פאר גרויס פחד זענען אסך גוים אריין געפאלען און וואסער אריין. די מעשה איז פערשריבען געווארען און פנקס פון קראקא:

אַ ווּנְדֶערְלִיכֶע מַעֲשֶׂה פוּן רֶבִּי'ן ר' בֶּער מִיט ר' אַהֲרֹן קַארְלִינֶער.

דער רבי ר' אהרן מקארלין איז געווען פאַר פסח ביי דעם רבי'ן ר' בער און ער האָט געוואָלט אַהיים פאָהרען אויף פסח איז ער אַריין געגאַנגען צום רבי'ן ר' בער זיך גיזעגינען דער רבי האָט איהם גיזעגינט נאָך דעם האָט ער געזאָגט צו זיינע תלמידים זעהט איהר זאָלט ניט לאָזין ר' אהרן אַהיים פאָהרען. די תלמידים זענען תיכף אַרויס געגאַנגען צו איהם און האָבען איהם גיבעטען אַז ער זאָל ניט אַהיים פאָהרען ער האָט אָבער זיי ניט געוואָלט פאָלגין האָבען זיי איהם געזאָגט די זאָלסט וויסען אַז דער רבי האָט אינז געבעטען אַז מיר זאָלען דיך ניט לאָזען אהיים פאָהרען האָט ער זיי געזאָגט פאַר וואָס האָט ער מיר ניט געזאָגט ווען איך האָב זיך גיזעגינט. דאָך איז ער אַריין געגאַנגען צום רבי'ן און האָט איהם געזאָגט איך וויל אַהיים פאָהרין נאָר די חבירים זאָגען מיר פאַר אייערט וועגען אַז איך זאָל ניט פאָהרען. האָט איהם דער רבי גיענטפערט איך וועל דיר ניט זאָגען אויב די ווילסט פאָהרען מעגסטו פאָהרען. ער איז אַרויס געגאַנגען האָט ער ווייטער געזאָגט צו זיינע תלמידים זיי זאָלען איהם ניט לאָזען פאָהרען זיי זענען ווייטער צו איהם אַרויס געגאַנגען און האָבען געזאָגט אַז דער רבי הייסט איהם ניט פאָהרען האָט ער זיי גיענטפערט פאַר וואָס הָט מיר דער רבי ניט געזאָגט. בקיצור ער האָט זיי ניט געפאָלגט און איז אַהיים געפאָהרען אויף פסח און ער איז שלאַף געוואָרען און איז נפטר געוואָרען דעם דריטען טאָג חול המועד פסח האָבין די תלמידים גיפרעגט דעם רבין פאַר וואָס האָט איהר אינז ניט געזאָגט אַז עס האַלט אַזוי ווייט ביי סכנות נפשות וואָלטען מיר איהם בשום אופן ניט נעלאָזט פאָהרען? האָט זיי דער רבי ר' בער גיענטפערט עס שטייט און פסוק ביי משה רבינו „בכל ביתי נאמן" ער איז בעגלייבט ביי מיר און הויז איז דאָך די קשיא אויף דעם הימעל איז עפיס פערהאַנען אַדבר גשמו וואָס מען זאָל עס קענען גנבינן נאָר דער פשט איז אַזוי ער איז אַ נאמן ער זעהט אַלעס וואָס עס טהיט זיך און הימעל און זאָגט ניט אויס. אַזוי איך אויך. איך האָב טאַקי געזעהן אַז ער דאַרף נסתלק ווערען נאָר איך האָב ניט געהאַט קיין רשות אויס צו זאָגען איבער דעם האָב איך אייך געזאָגט אַז איהר זאָלט זעהן אַז ער זאָל ניט אַהיים פאָהרען אָבער אַז ער האָט אייך ניט געוועלט פאָלגען בין איך ניט שולדיג ווען ער זאָל גיוועזין זיין ביי מיר וואָלט איך איהם געוועזען אויף געהאַלטען זכות כל הצדיקים יעמד לנו ולכל ישראל אמן

אַווּנְדֶערְליכֶע מַעֲשֶׂה מֵהָרַב הַצַּדִּיק הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ ר׳ יִצְחָק אַבּוֹהַב דֶער בַּעַל מְחַבֵּר פוּן סֵפֶר מְנוֹרַת הַמָּאוֹר ;

עֶס איז דעם רבי׳ן ר׳ יצחק אבוהב זצ״ל געוועזען אַ שאלה אין דער תורה וועגען ווערטער ווי אַזוי זיי דאַרפען זיין געשריבען האט ער גיהערט אַז אין אַ ווייטע שטאָדט געפינט זיך עזרא הסופר׳ס אַספר תורה איז ער אַהין געפאָהרען כדי ער זאָל זעהן אין דעם ספר ווי אַזו די ווערטער זענען געשריבען. איז איהם אויס געקומען צו האַלטען שבת אין אַדאָרף ער האט זיך גיפרעגט צו ער וועט דאָרט האָבין אַמנין צום דאַווינען האט מען איהם גיענטפערט אַז עס איז דאָ אַמנין. שבת אין דער פריה האט מען נעדאַווענט מיט מנין צום ליינען האט מען אויף גערופען יעמוד משה הלוי אַזוי האט מען אויף גערופען אַלע שבעה רועים אין איהם האט מען אויף אוך גערופען אין מען האט פאַר איהם פאַרגעלייענט אַלע ווערטער וואס עס איז איהם געוועזען מסופק ווי אַזו מען דאַרף זיי שרייבען. מוצאי שבת איז פון איהם נעלם געוואָרען די שטיב מיט מענשען אין ער איז אַהיים געפאָהרען בשלום זייער פריילך דאס ער האט שוין געוויסט ווי אַזוי די ווערטער צו שרייבען. פון דאַנען זעהן מיר ווי געליבט עס איז ביי הקב״ה דעם מענש וואס טהיט אַמצוה ערענסט ווייל ער האט געמיינט די זאַך ערענסט האט מען איהם אַראָב געשיקט אַלע שבעה רועים מיט אַספר תורה כדי ער זאָל זיך ניט דאַרפען מטריח זיין אין אַ ווייטען וועג אַריין. מיר זאָלען זוכה זיין מיר זאָלען קענען מקיים זיין מצות ד׳ בשלימות אין מיר זאָלען זוכה זיין צו ישיעות ונחמות במהרה בימינו אמן:

אַ מַעֲשֶׂה נוֹרָא וָואס מֶען הָאט גֶעוויזֶען דֶעם בַּעַל שֵׁם טוֹב ז״ל פוּן הִימֶעל אַז עֶס גֶעפִינְט זִיךְ אַ יוּד וָואס מִיט דֶעם שָׁלֹש סְעוּדוֹת וֶוערְט אַ גְרוֹיסֶע שִׂמְחָה אוּן הִימֶעל.

מִיט אֵיין מָאהל הָאט דֶער בעש״ט גֶעהֵייסֶען שְׁפַּאנֶען דִי פֶערד אוּן אִיז אַוֶועק גֶעפָארֶען אִין אֵיין דָארף אַרֵיין דָארט צוּ הַאלטֶען שבת דָאס דָארף הָאט גֶעהַאלטֶען אֵיין יוּד אִין אַרֶענְדֶע (דָאס הֵייסט דֶער יוּד הָאט דָאס דָארף אָבְּגֶעדִינְגֶען בֵּיי דֶעם פּרִיץ) צוּ שלש סעודות הָאט דֶער בעש״ט גֶעזֶעהֶן ווִי דֶער אַרֶענְדַאר לוֹיפט אַרִים אוֹיף דֶעם דָארף צוּ נוֹיף רִיפִין אַלֶע יוּדֶען וָואס ווָאהנֶען אִין דָארף זֵיי זָאלֶען מִיט אִיהם זִיצֶען צוּ זַאמֶען שלש סעודות. דֶער בעש״ט הקדוש הָאט גֶעזֶעהֶן ווִי עֶס אִיז גֶעוָוארֶען אֵיין גרוֹ״ס לִיכטִיקֵייט אִין הִימֶעל פוּן דֶעם שלש סעודות. הָאט דֶער בעש״ט גֶעפְרֶעגְט דֶעם אַרֶענְדַאר עֶר זָאל אִיהם זָאגֶען וָואס פַאר אַכוונות עֶר הָאט בֵּייא דֶעם. אוּן צוּ וָואס ער רִיפְט צוּ זַאמֶען אַלֶע יוּדֶען פוּן דָארף. הָאט דֶער אַרֶענְדַאר גֶעזָאגְט צוּם בעל שם טוב אַז עֶר ווֵייסט נִישְׁט פוּן קֵיין שוּם כוונות. נָאהר עֶר הָאט גֶעהערט אַז עֶרלִיכֶע יוּדֶען ווִינְשֶׁען זִיךְ זֵייעֶר נשמה זָאל אוֹיס גֵיין צְווִישֶׁען יוּדֶען. אוֹיךְ הָאט עֶר גֶעהֶערְט אַז פְרֵייטִיג פַאַרְנַאכְט קוּמְט צוּ יֶעדֶען יוּד דִי נשמה יתירה אוּן מוצאי שבת גֵייט זִי אַוֶועק. רִיפְט עֶר צוּ זַאמֶען דִי יוּדִין אַז דִי נשמה זָאל אִיהם אוֹיס גֵיין צוּ ווִישֶׁען יוּדֶען. דָאס הֵייסט אַז זֵיין נשמה יתירה זָאל פוּן אִיהם אַוֶועק גֵיין וֶוען עֶר אִיז דָא צְווִישֶׁען יוּדֶען אִיבֶּער דֶעם רוּפְט עֶר צוּ נוֹיף אַלֶע יוּדֶען וָואס זֵיי זֶעבֶּען אִין דָארף אַז זֵיין נשמה זָאל פוּן אִיהם אַוֶועק גֵייהֶן וֶוען דִי יוּדֶען זֶענִין בֵּיי אִיהם. פוּן דֶעם קָאן מֶען זִיךְ אַרוֹיס לֶערְנֶען ווִי גְרוֹיס עֶס אִיז אִין הִימֶעל וֶוען יוּדֶען זֶענֶען צוּ זַאמֶען בֵּיי שלש סעודות חָאטש עֶס הָאט גָאהר נִישְׁט קֵיין מקור הדין. אַבִּי עֶס אִיז לשם שמים. ווִי זִי הֵיילִיגֶע חכמים זכרונם לברכה זָאגִין רחמנא לבא בעי אַזוֹ זָאל אִינְז הש״י הֶעלְפִין מִיר זָאלֶען דִינֶען הש״י מִיט גִיטֶע מחשבות. ובזכות זה ווֶעלִין מִיר גֶעהָאלְפֶען ווֶערִין מִיט כל טוב אמן:

אַ װוּנדערלִיכֶע מַעֲשֶׂה מֵהָרַב הַצַּדִיק ר׳ דָוִדִיל טַאלְנֶער זצ״ל:

דֶער רבּי ר׳ דוד טאַלנער אִיז גֶעװעזֶען אין לאָדז אִין האָט צִי זאַממֶען גֶענִימֶען בּײַ זײַנֶע חסידים אַסך גֶעלד נאָך דֶעם האָט עֶר זײַ דֶער צײַלט אַמעשה. װען דֶער רבּי ר׳ אֶלימלך מִיט זײַן ברודער דֶער רבּי ר׳ זִישא זֶענֶען גֶעגאַנגֶען אִין גלות זֶענֶען זײַ גֶעװעזֶען גֶעקלײַדעט װי פּראָסטֶע אָרימֶע לײַט אִין זֶענֶען אַזױ גֶעגאַנגֶען פִין שטאָדט צִי שטאָדט בִּיז זײַ זֶענֶען גֶעקומֶען לֶעבֶען דֶער פּרײַסֶעשֶער גרֶענֶעץ דאָרט האָט מֶען מודיע גֶעװעזֶען מן השמים אַז עֶס אִיז שױן גֶעקומען די צײַט זײַ זאָלֶען נתגלה װערֶען זענֶען זײַ אַרײַן גֶעקומֶען אִין אַגרױסֶע שטאָדט אַרײַן דֶער רבּי ר׳ אֶלימלך האָט גֶעזאָגט אַדרשה מִיט גרױס חריפות ובקיאות אִין דֶער רבּי ר׳ זושא האָט גֶעזאָגט תהילים מִיט גרױס התלהבות מֶען האָט גִיזֶעהן אַז זײַ זֶענֶען גרױסֶע לײַט זֶענֶען די נכבדי העיר אַרױס גֶעגאַנגֶען אױף דֶער שטאָדט אִין מֶען האָט זײַ צי זאַמֶען גענִימֶען אַסך גֶעלד. װי מֶען האָט זײַ געגֶעבֶען דאָס גֶעלד האָט ר׳ זושא עֶס אִיבֶּער געצײַלט אִין האָט גֶעזאָגט עֶס פֶעהלט נאָך פִיעֶר גראָשין די מֶענשֶען אִיז עֶס געװעזֶען אַגרױס װוּנדער דֶער װײַל האָבֶען זײַ זיך דֶער מאַנט אַז אײַן גביר האָט זײַ גֶעװאָלט גֶעבען פִיעֶר גראָשִין האָבּין זײַ נִיט גֶעװאָלט נֶעמֶען, האָט דֶער ר׳ זושא גֶעזאָגט מאַקי די פִיעֶר גראָשֶען פֶעהלֶען מִיר װי זײַ האָבִין איהם געבראַכט די פִיעֶר גראָשין האָט עֶר זײַ געזאָגט איהר זאָלט װיסִין אַז די צדיקים װײַסֶען װיפִיל געלד זײַ דאַרפֶען מאַכִין אִין שטאָדט אַרײַן. די חסידים האָבֶען פֶערשטאַנֶען אַז עֶר מײַנט אױף זיך אױך אַז עֶר האָט נאָך נִיט דֶעם סכום װאָס מֶען האָט אָהנגֶעצײַכענט אִין הִימעל האָבִין זײַ איהם צִי גֶעגעבֶען נאָך געלד בִּיז זײַ האָבִין משלים גֶעװעזען דֶעם סכום נאָך דֶעם האָט עֶר זײַ גֶעזאָגט דֶעם חילוק פִין מִיר בִּיז יֶענֶע צדיקים. זײַ האָבִין נאָך גֶעװוּסט װיפִיעל זײַ דאַרפֶען אִין דֶעם שטאָדט מאַכִין אײדֶער זײַ קומֶען אִין שטאָדט אַרײַן אִיך װײַס הֶערשט װען אִיך האַלט בײַ אױצֶק כאָהריִנ זי״ע ועכי״א.